

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Delovni načrt naše stranke

Na strankinem kongresu, o katerem pišemo drugje, je poročal o strankinem programu bivši minister g. dr. Jurij Demetrovič. Iz poročila hočemo navesti nastopne podrobnosti:

JRKD je bila ustanovljena z namenom, da organizira jugoslovanski narod politično ne glede na plemena, vere in pokrajine, da bi mogel vsak državljan, ki izvršuje po načelih prave demokracije svoje dolžnosti in uživa vse pravice, priznane po ustavi in zakonih, sodelovati v javnih poslih svoje države.

Pri tem sodelovanju so člani JRKD dolžni se ravnati po teh osnovnih načelih in delati na njihovi ustvaritvi.

Jugoslovanska narodna misel.

Srbi, Hrvati in Slovenci tvorijo, živeč na nepretrganem ozemlju zemljepisne in narodopisne celote, po svojem poreklu, svojem jeziku, svojih trajnih težnjah, po enakosti zgodovinske usode in doživljanju in po nikdar ugasli zavesti o skupnosti enoten jugoslovanski narod. Zato je jugoslovansko narodno edinstvo nesporno in prirodno dejstvo. Z osvoboditvijo in po načelu samoodločbe narodov, s prostovoljno izvršenim uedinjenjem Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno nedeljivo narodno državo, je postala jugoslovanska narodna misel za vedno enoten znak narodne celine in temelj vsega narodnega življenja, izključna vodična narodna misel celokupnega jugoslovanskega naroda. S složnimi naporii vsega uedinjenega naroda se morajo čuvati, razvijati in stajati vse v razedinjeni preteklosti pridobljene duhovne, gospodarske in družabne pridobitve vsakega narodnega dela kot splošna in skupna narodna dobrina, obenem pa se morajo tudi vse nove pridobitve stalno pojačevati in izpopolnjevati.

Največja skupna jugoslovanska pridobitev je narodna država Jugoslavija. Ona je končno uresničenje jugoslovanske narodne misli. Jugoslavija je življenjska potreba za Jugoslovane, njej morajo vsi in vsakdo nad vse služiti.

Splošna gospodarska politika.

Za našo gospodarsko politiko je odločilnega značaja družabni sestav naše države. Jugoslovanski narod je po ogromni večini kmetijski narod. Zato mora biti prva in temeljna naloga naše državne gospodarske politike skrb za napredovanje vseh panog poljedelstva in njega donosnosti, ki jamči kmetškemu narodu pristojno življenje.

Drugo načelo gospodarske politike JRKD mora biti, da dovaja v sklad gospodarske koristi vseh vrst v duhu narodne skupnosti. Skladnost osebne in družabne koristi na gospodarskem polju je najbitnejša naloga njene politike. Zadrugištvo je tista oblika gospodarske organizacije, ki jo je treba posebno podpirati. Stojč na stališču osebne svojine, ki se ne sme uporabljati na škodo narodne celine, vidi stranka v razvijanju in podpiranju osebne napore vsake go-

spodarske edinice bitni pogoj za gospodarski napredok jugoslovanskega naroda.

Kmetijska politika.

Delo za napredovanje kmetijstva se mora izvajati po enotnem državnem načrtu in programu, in sicer sporedno s stremljenjem vseh pristojnih državnih in samoupravnih činiteljev kakor tudi zasebne pobude za razvoj vasi. Le tako bo naš narod ustvaril temelj prosvetljene in napredne kmetijske demokracije, ki zagotavlja vsaki narodni edinici življenje, dostojno človeka, svobodnemu jugoslovanskemu narodu pa visoko mesto med drugimi narodi.

Jurij Demetrovič, bivši minister in narodni poslanec.

Kmetijska politika smatra kmetijski dom za temeljno gospodarsko in moralno edinicico. Kmetijski dom je temelj narodne prosvete in narodnega gospodarstva, on je izvor telesne in нравostne sile naroda in države. Zato bo stranka pri izvajanju agrarne reforme, ki predstavlja osvoboditev kmetškega jugoslovanskega naroda od tujega gospodarskega jerojstva in plemstva, pazila na to, da bo zemlja res last tistega, ki jo obdeluje, tako da bo vsak Jugosloven gospodar na svoji zemlji. Posebno pozornost bo posvečala stranka tudi agrarnim potrebam in izvajanju kolonizacije (naseljevanja), da se učvrstijo na novo nastali kmetijski domovi in omogoči preseljevanje kmetijskih družin iz pregosto naseljenih krajev.

Vsa sredstva, ki morejo pospeševati prodajo kmetijskih proizvodov v notranjem prometu, se morajo staviti v službo proizvajalca. Razvijanje notranje trgovine s kmetijskimi proizvodi bo dosegel posebno cenjen promet. Zato bo stranka posvetila vso pozornost tudi notranji tarifni politiki. S pomočjo posebnega zakonodajstva se mora podpirati zasebna podjetnost in omogočevati za-

poslitev kapitala za izvajanje melioracij v naši državi. Obramba proti poplavam in hudournikom se mora izvajati smotrno, hitrotehnična služba čim bolj izpopolniti in tesno spojiti z notranjim poljedelstvom. Gozdno gospodarstvo v državi mora zagotoviti oskrbovanje kmetškega naroda z gorivom in lesom ter zadovoljiti tudi njegove potrebe za pašo živine. Pogozdovanje goličav se mora pospešiti celo tako, da se gozdna zemljišča izročijo narodu v ta namen brezplačno.

Med najvažnejše naloge spada izdelava kmetijskega zaščitnega zakonodajstva za vso državo. To je zaščita minimuma kmetijske posesti, preprečenje prevelikega razkosavanja zemlje, uravnavanje delitev kmetijskih domačih zadrug in organizacija vzajemne pomoči na vasi za primer vremenskih nezgod, slabe letine in drugih nesreč. V zvezi s tem je tudi zagotovitev sadov kmetijskega dela in smotrno razvijanje in podpiranje zadrugištva.

Zadrugištvo je gospodarska organizacija slabjšega, malega človeka, da se v zajednici z drugimi zaščiti pred izkoriščanjem gospodarsko močnejših in da zagotovi sebi gospodarsko svobodo in neodvisnost. Poleg podpiranja zadrugištva se bo stranka zavzemala tudi za ustanovitev kmetijskih zbornic in za izvedbo organizacije kmetijskega kredita. Predvsem pa bo posvečala pozornost vprašanju kmetijskih dolgov, ker je to vprašanje odločilne važnosti za vse narodno gospodarstvo in narodno življenje v sedanjem času. Začasna zaščita zadolženih kmetovalcev se mora zamenjati z dokončno stalno ureditvijo odnošajev med dolžniki in upniki tako, kakor ustreza to sodobnim gospodarskim prilikam naših kmetov.

Obrt in industrija.

Obrt predstavlja najmočnejšo gospodarsko panogo za kmetijstvom. Stranka bo podpirala gospodarsko delavnost obrtnikov z ustvarjanjem ugodnih delovnih pogojev, posvečujoč posebno pozornost modernemu napredku obrtne tehnike, organizaciji obrtniškega kredita, kjer more biti zadruga samopomoč vidnega pomena, kakor tudi strokovnemu izpopolnjevanju obrtnikov. Stranka bo stopila v tesne stike z obrtniškim organizacijami ter iskreno in krepko podpirala njihove upravičene zahteve.

V industriji mora biti osnovno načelo pospeševati predvsem industrijo, ki se naslanja na domače sirovine in domače potrošnike. Industrijska proizvodnja služi v tem primeru zdravemu narodnemu gospodarstvu. Smotrno državno nadzorstvo in zlasti pobijanje zlorabljanja kartelov naj podpira ustvarjanje teh smotrov. Z državnim nadzorstvom naj se vrhu tega zaščiti domača delovna moč nasproti tuji in sploh bolj zagotovi narodni značaj industrije v naši državi.

Dolžnost stranke je, da skuša z vsemi sredstvi razviti tujski promet z ustvarjanjem neizogibnih pogojev v prometu in tarifnimi olajšavami kakor tudi s podpiranjem hotelirstva. Turistika postaja pri nas čimdalje bolj važna gospodarska

panoga, predvsem v pasivnih pokrajinah naše države ter mora tako postati predmet resnega pospeševanja.

Socialna politika.

V izvajanju socialne politike mora stranka v soglasju z osnovnim načelom upoštevati upravičene potrebe vseh družabnih slojev ter delati na to, da se naša socialno-politična zakonodaja izpopolni na podstavi socialne pravičnosti in gospodarske moči vseh činiteljev. V to svrhu si bo stranka prizadevala, da se s postopnim izvajanjem reform izravnajo in ublaže nasprotujoča si stremjenja ter odpravijo škodljivi spori, ki bi mogli nastati zaradi pretirano poudarjenih koristi posameznih družabnih slojev.

Stranka priznava potrebo osnivanja gospodarskih korporacij in sindikatov poedinih slojev s pogojem, da vpliva država po pravu svoje vrhovne oblasti na njih delo in medsebojne odnose v korist socialnega miru.

Potrebno je, da se z zakonom uredi delovni čas, zlasti pa delo žensk in otrok, da se zagotove higijenski pogoji dela, da se postavijo tako osebne kakor skupne delovne pogodbe pod zakonsko zaščito, da se uredi pravni položaj vajencev in pomočnikov kakor tudi da se z zakonom urede vsa vprašanja na področju delavskega in nametščenskega prava, zlasti da se izvedejo zaščitni ukrepi za zdravje in življenje delavcev in nametščencev. V vsem socialno-političnem delu,

predvsem v izvajanju socialnega zavarovanja, bo stranka upoštevala višino gospodarskega razvoja naše države in obveznosti, ki jih je prevzela država nase z mednarodnimi pogodbami.

Brezposelnost se mora predvsem pobijati z dajanjem dela. Z javnimi deli naj se zagotovi delovnemu narodu zaposlitev in zaslužek. Stranka bo skrbela, da se čimbolj ojačijo zveze naših izseljencev v narodnem, prosvetnem in gospodarskem pogledu z domovino.

Vojnim invalidom se mora dati zaslužen priznanje in nuditi življenjska preskrba. Z revizijo sedanje invalidske zakonodaje naj se upoštevajo upravičene zahteve invalidov.

Največjo pozornost je treba posvetiti skrbi za otroke in matere, ker je ta zaščita med najvažnejšimi zahtevami strankinega socialnega programa.

Na področju zaščite narodnega zdravja se mora započeti najširše delovanje za izboljšanje higienskih in socialnih pogojev, ki vplivajo na narodno zdravje, pri čemer bo treba poskrbeti, da se siromašnim državljanom zagotove brezplačna zdravila in zdravniška pomoč. Prav tako je treba skrbeti za zgraditev novih bolnišnic in higienskih ustanov za vzgojo najširših slojev naroda, za čuvanje njegovega zdravja kakor tudi za primerne ukrepe v svrhu pobijanja hudih bolezni, zlasti tuberkuloze in malarije. Največjo skrb se mora posvečati preskrbi vasi in mest z dobro pitno vodo. (Dalje prihodnjič.)

Zborovanje kongresa

Ob prisotnosti okrog 2000 odposlancev iz vseh krajev države je bil dne 20. t. m. v Beogradu kongres JRKD. Kongres je po svojem obsegu, po številu prisotnih odposlancev in po svojem skladnem in ubranem poteku presegel vse dosedanje slične strankarske kongrese. Vsi sklepi kongresa so bili sprejeti v popolni slogi in soglasju, ves kongres je bil pravi izraz jugoslovenske duše.

Ze rano zjutraj so se pričeli zbirati odposlanci, da si zagotove prostor v veliki dvorani delavske zbornice, ki kljub obsežnosti ni mogla sprejeti vseh udeležencev. Vsi balkoni so bili zasedeni do zadnjega kottička, kjer pa so lahko zbog napeljanih zvočnikov udobno poslušali govore in poročila. Dvorana sama je bila slavnostno okrašena. Kongres je potekel sijajno.

Točno ob pol 10. uri dopoldne je vstopilo v dvorano med burnimi pozdravi in vzkliki strankino vodstvo s predsednikom g. Nikolo Uzunovićem, ki je takoj zavzel predsedniško mesto. Na njegovi desnici je sedel g. dr. Albert Kramer, ki so ga odposlanci burno pozdravljali, ker je splošno znano, da mu gre glavna zasluga za organizacijo stranke in kongresa. Poleg njega je zavzel mesto ministrski predsednik g. dr. Milan Srškić. Ob predsednikovi levici je sedel predsednik senata g. dr. Pavelić, zraven njega pa predsednik narodne skupščine g. dr. Kumanudi.

Predsednik g. Nikola Uzunović je otvoril kongres s kratkim pozdravnim govorom, v katerem je izvajal:

Gospodje in dragi prijatelji! Neizmerno sem srečen, da me je doletela čast, otvoriti prvi državni kongres naše stranke in vas pozdraviti v imenu začasnega glavnega odbora kot odposlanca naših organizacij iz vse naše lepe domovine in po vas vse pristaše naše stranke, ki so s svojim delom, s svojim prizadevanjem in z globokim razumevanjem koristi naše države in našega naroda pohiteli v vrste naše stranke, v kateri so se zbrali v tako silnem številu, kakršnega ni premogla še nikoli nobena stranka, ker je naša stranka edina, ki temelji na načelih državne politike ter se zavzema za vsedržavne in vsenarodne interese. Le tak program stranke je mogel žeti toliko uspeha in zbrati pod okriljem organizacije poldug milijon članov v tako kratkem času in v tako širokem obsegu. Vsak član naše stranke sme biti nedvomno ponosen na do-

sedanje borbo, ker mora uvideti, da je naša stranka zagotovila državi in narodu dolgo dobo mirnega razvoja v notranji politiki naše krajevine, ker predstavlja organizacijo, ki more in mora in ima pravico in dolžnost, da upravlja državo in prevzame odgovornost zanjo ter da služi, kakor je le najbolj mogoče, kralju, domo-

Nikola Uzunović, večkratni ministrski predsednik, ki je bil izvoljen za predsednika Jugoslovenske nacionalne stranke.

vini, državi in narodu. Ta silni uspeh pa mora stranka pripisovati predvsem zdravi narodni zavesti našega ljudstva, zdravemu razumu našega velikega plemenitega naroda, ki nikoli ni zašel na napačna pota, ki ga niso nikdar zavedle nikake mahinacije (spletkarstva), nikake kombinacije (zvezarstva), nikake politične emigracije (izseljevanja), nikake separacije (ločitve). Vse te zamotane zanke za dušo in zavest našega naroda niso niti primerne niti odločilne. Naša politična organizacija, ki je stopila pred naš do bri narod s čistim, resnim, preprostim programom, služi prav s tem v največji meri kralju, domovini in državi. Osnovana je na načelih velikega šestojanuarskega manifesta, na značilnih besedah Njegovega Veličanstva kralja v prestolnem govoru in na adresi narodnega predstav-

ništva. Politična organizacija s takim programom je morala biti sprejeta s toliko iskrenostjo od vsega našega naroda. Danes ste se zbrali tu predstavitelji političnega življenja iz vseh krajev naše države, najboljši med našim narodom, ki ste s svojim delom v največji meri pripomogli k razvoju organizacije v službi kralja, države in naroda. Docela sem prepričan, da bo kongres žel popoln uspeh in do kraja izvršil svojo nalogo. Predlagam še, naj se ob pričetku dela tolmači želja vsakogar: ki sodeluje na kongresu, ter izvrši najmilejša dolžnost nasproti Njegovemu Veličanstvu kralju s to-le vdanostjo brzojavko:

Odposlanci in predstavniki JRKD iz vse krajevine, zbrani na prvem državnem kongresu svoje stranke v Beogradu, navdušeno pozdravljajo ob pričetku dela kongresa vzvišenega, ljubljene kralja Zedinitelja, predlagajoč mu svoje in vseh pristašev JRKD izraze neomajne, brezmejnne zvestobe in vdanosti, vzklikajoč: Naj živi Njegovo Veličanstvo Aleksander I., kralj Jugoslavije, naj živi presvetli kraljevski dom, naj živi ves jugoslovenski narod, naj živi, procvita in napreduje velika Jugoslavija!

Vsi prisotni so vstali in burno vzklikali kralju. Brzojavka je bila soglasno sprejeta.

Nato je začel pregledovati poseben odbor pooblastila odposlancev.

Kongres sam je medtem nadaljeval svoje delo in je narodni poslanec g. Mihajlo Živančić prečital poročilo o delu začasnega glavnega odbora stranke. (Poročilo bomo priobčili prihodnjič.)

Kongres je soglasno ob burnem pritrdjevanju in ploskanju sprejel poročilo na znanje in z vzklikom odobril dosedanje delo začasnega glavnega odbora ter mu s tem podelil razrešnico.

Odbor, ki je pregledoval pooblastila, je medtem končal svoje delo in podal svoje poročilo. Odobril je v celoti 1902 pooblastili, vsa, kolikor mu jih je bilo izročeni. Devet odposlancev je opravičilo svojo odsotnost, ker so bili zadržani po opravkih. Poročilo odbora, ki ga je prečital narodni poslanec g. Miloje Sokić, je bilo soglasno odobreno.

Novo ime stranke:

Jugoslovenska nacionalna stranka.

Sledila je razprava o določitvi novega imena stranki. Predsednik g. Uzunović je naglašal, da je treba dati stranki ime, ki bo že samo po sebi pričalo o nje osnovah, načelih in programu. Naše državno politično življenje ima že izza uedinjenja prvo najvažnejšo nalogo, da preko političnih strankarskih delovanj dozoreva v stvarno uedinjenje našega velikega naroda. Naši stranki, ki slo ni na ideologiji jugoslovenstva, ki ima nalogo, da do kraja duševno zedini naš narod, bo lahko najti ime. Za našo stranko ni dostojnejšega in ne dostojanstvenjšega imena razen onega, ki ustreza nje programu, sestavi in delu, razen imena Jugoslovenska nacionalna stranka.

Poslednje govornikove besede so bile sprejete z nepopisnim navdušenjem. Vsi odposlanci so vstali, vzklikali in klicali: Živela jugoslovenska nacionalna stranka! Živel njen kum! Vzklikanje je trajalo kar deset minut. Izte je bilo sprejeto s popolno soglasnostjo.

Predsednik g. Uzunović je nato dopoldansko zasedanje prekinil in sklical popoldansko na 17. uro.

Popoldansko zasednje kongresa.

Kongres je pričel nadaljevati svoje delo popoldne ob pol 18. uri. Zopet je bilo predsedništvo pri vstopu v dvorano burno pozdravljeno. Zlasti sta žela velike ovacije strankin predsednik gospod Uzunović in strankin glavni tajnik gospod dr. Kramer. Takoj je prišlo na vrsto poročilo o programu Jugoslovenske nacionalne stranke (glej članek: Naš program), ki ga je prečital gospod dr. Demetrović. Ko pa je predsednik po prečitavanju programa vprašal zborovalce, ali želi kdo besedo, se je začulo vse vprek: «Ne! Sprejemamo program soglasno!» Predsednik g. Uzunović

se je zahvalil za to izredno in tako veličastno izraženo zaupanje dosedanjemu vodstvu ter naglasil, da bo novi program najboljši kažipot za bodoče delo.

Nato je poročal g. dr. Kramer o novih strankinih pravilih. (To poročilo, ki je bilo sprejeto z nepopisnim navdušenjem, prinašamo na drugem mestu.)

Ko je g. dr. Kramer zaključil svoje poročilo o strankinih pravilih, se je javil k besedi senator g. dr. Jovo Banjanin, ki se je zavzemal za to, naj se ne ukinijo banovinski odbori stranke. Predsednik g. Uzunović je sprejel njegova izvajanja na znanje ter stavljal vprašanje, ali se sprejme predlog g. dr. Kramerja glede ukinitve banovinskih odborov ali predlog senatorja g. dr. Banjanina glede njihove ohranitve. Skoraj z vsemi glasovi je bil z vzklikom sprejet predlog g. dr. Kramerja. Le dve ali tri roke so se dvignile proti. S tem so bila sprejeta tudi nova strankina pravila.

Predsednik g. Uzunović je za tem predlagal, naj se seja za deset minut prekine, da bo mogel kongres takoj nato nadaljevati in že nocoj zaključiti svoje delo, čeprav je bilo določeno, da bo zasedal tudi v petek. Na dnevni red so morale priti namreč le še volitve predsednika stranke in članov njenega glavnega odbora. Zasedanje se je prekinilo ob pol 20. uri.

Novo predsedništvo in novi odbor stranke.

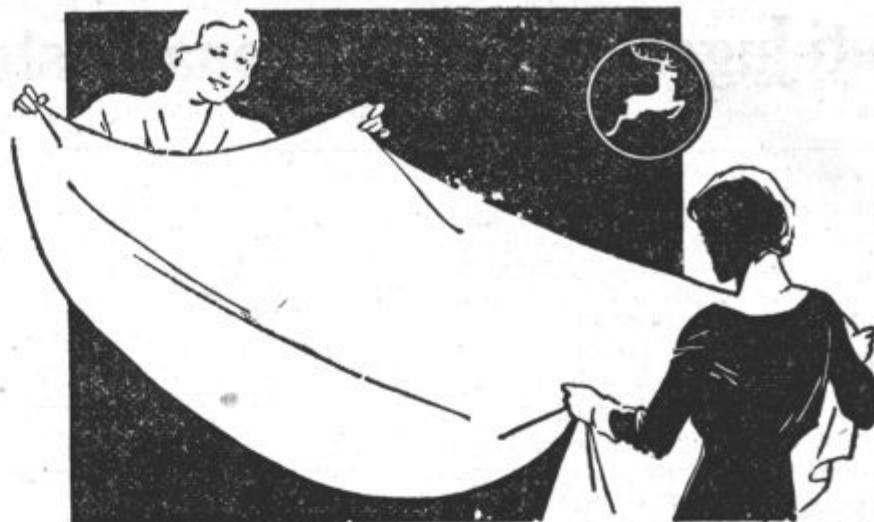
Med odmorom se je vršila zadnja seja začasnega glavnega odbora, nato pa je nadaljeval kongres svoje delo.

Ob zopetni otvoritvi razprave je predsednik g. Uzunović predlagal novo predsedništvo in nov glavni odbor ter so bili njegovi predlogi soglasno sprejeti.

V novo predsedništvo so bili izvoljeni: predsednik dr. Nikola Uzunović, podpredsedniki dr. Voja Marinković, dr. Milan Srškić, dr. Kosta Kumanudi, dr. Albert Kramer Ivan Pucelj, dr. Svetislav Popović, Boža Maksimović, dr. Jurij Demetrović, Pavao Matica, Karlo Kovačević, glavni tajnik dr. Albert Kramer, blagajnik Ilija Mihajlović.

V ožji glavni odbor, ki ima 45 članov, so bili izvoljeni poleg drugih: dr. Albert Kramer, Ivan Pucelj, Adolf Ribnikar, senatorja dr. Janko Rajer in dr. Miroslav Ploj.

V širši glavni odbor so bili izvoljeni poleg drugih: dr. Albert Kramer, Ivan Pucelj, Adolf

Vsaka gospodinja mu ostane zvesta!

Po pravici! Lepo čisto — dolgo dobro ohranjeno perilo: vse veselje, ki ga ima gospodinja s svojim dragocenim perilom, izvira iz Schichtovega terpentinovega mila.

Torej: Pazite prav posebno na izvorni ovoj in na varnostno znamko „JELEN“. Potem se Vam ni bati ponarejenih mil.

..ampak
poprej za
namakanje:
Ženska
hvala!

SCHICHTOVO

TERPENTINOVO MILO

ST.15-35

PRILJUBLJENI JUGOSLOVANSKI IZDELEK!

Ribnikar, Josip Benko, Milan Mravlje, Lovro Petovar, dr. Stane Rape, dr. Miroslav Ploj, dr. Vladimir Ravnihar, dr. Janko Rajer, Ivan Prekoršek, Albin Koman, Ivan Terček, Ivan Pipan, Ivan Tavčar, dr. Fran Lipold, Ivan Matko, Fran Sire, Avgust Dolinšek, Rudolf Juvan, Ivan Sajovic, dr. Ernest Kalan, dr. Vinko Rapotec in Ivan Urek.

Po izvolitvi predsedništva, ožjega in širšega glavnega odbora je predsednik g. Uzunović za ključil kongres, zahvaljuje se za zaupanje, ki je bilo izkazano vodstvu stranke ter izražuje pričakovanje in popolno prepričanje, da bo stranka, ojačena po svoji ureditvi, nadaljevala koristno delo v blaginjo kralja, domovine in naroda.

K. M.:

Črni mož

Povest iz preteklih dni.

«Kdor ima kovinaste gumbe na suknjiču in bo čez pet minut še v gostilni, bo letel ven! Pokazal vam bom, kaj se pravi siliti naša dekleta in se napihovati! Zdaj pa zaplešimo!»

Godci so pritiskali. Plesal je z Marto, čeprav se je hotel Poljanec upirati. Drugi so mu sledili, vojaki pa so se drug za drugim počasi porazgubili. Samo četovodja je ostal pri svojem zaščitniku Poljancu. Ko je poteklo pet minut, je stopil Rajko k njemu:

«Ven!»

Prijel ga je za vrat.

Tedaj se je vmešal Poljanec: «Pusti ga, drugače boš imel z mano opraviti.»

«Povedal sem ti že, da se te bom ogibal, Poljanec. Le na moja pota nikar ne hodi! Četovodja mora iz hiše in konec besedi!»

«Ne, tu ostane! In moje dekle pusti pri miru. Nobene pravice nimaš do nje. Z njo bo plesal tisti, komur bom jaz dovolil!»

«Kdo bo dovoljeval? Kje imaš pravico? Ali si mar njen oče ali pa varuh?»

«Oče sem in ji ukazujem, naj pride takoj k meni.»

«Očim si, mučilec in sirovina! Rečem ti, Poljanec — če se bo kdaj Marta pritožila, da si z njo grdo delal, bom dosegel, da ti vzamejo va-

6 ruštvo nad njo. Tu naj ostane, pri materi, toda samo tako dolgo, dokler se bo meni prav zdelo! Zdaj pa, možič, ven!»

Četovodja je pograbil za ročnik sable in jo hotel izdreti. Toda še preden je utegnil to storiti, je že zletel med fante, ki so stali za njim, in ti so ga pehnili dalje, do vrat. Sam ni vedel, kako je priletel čez stopnice. Glava ga je bolela, še bolj pa to, da ga je mladi Potočnik že drugič osramotil.

Počasi je šel proti domu. Ko je korakal mimo Potočnikove hiše, je grozeče dvignil pest.

«To si bom zapomnil! On in Črni mož morata biti moja. Prvi zaradi ljubezni, drugi zaradi časti!»

Premišljeval je, kako bi se najlaže brez nevarnosti maščeval. Zamišljeno je sedel doma za mizo, dokler se ni vrnil Poljanec z ženo in hčerjo. V gostilni je ostal miren in tudi med potjo ni izpregovoril niti besedice. Rajkova grožnja, da bo izgubil varuštvo nad pastorko, je učinkovala. In čutil je, da se ne boji samo njegove telesne premoči, ampak tudi duševne.

«No, lepo si držal besedo!» je dejal četovodji, ko je stopil v vežo. «Najprej se delaš, kakor da bi ga hotel mimogrede v žep vtakniti, potem pa pustiš, da te vrže ven! Presneto junaški si, toda samo z jezikom, ne pa s pestjo!»

«Molči!» je ježno odvrnil četovodja. «Kje pa je ostala tvoja pomoč, ki si o njej vedel toliko povedati. Ko bi se bilo moralo začeti, si napravil tak obraz, kakor bi ti bila toča žito pobila. Saj

ti ne bi škodilo nekaj novih marog čez nos. Pri meni pa je drugače. Kaj bi rekel nadporočnik, če bi dobil kako znamenje ali pa če bi me celó kaj polomil?»

«Kar vtakni roke v žep in daj, da te postavim v stekleno omaro. Tam boš na varnem. Svetujem ti pa, da ga naznaniš sodišču. Nad vojakom se je izpozabil in hudo bo kaznovan!»

«Govoriš kakor knjiga, samo kakšna! Marta se je oddala, jaz pa na tvojo izpodbudo nisem pustil, ampak poklical svoje fante na pomoč. Sam sem kriv in lahko bom vesel, če me on ne naznani. In komu se moram za to sramoto zahvaliti? Tvojemu dekletu in tebi! Ona se je vanj zagledala, ti pa imaš samo jezik velik, pest pa majhno. Tako sem moral iti kakor lisjak, ki je pustil rep v pasti!»

«Vanj se je zagledala? Ali si pri pravi pameti? Da bi se moja hči zagledala v Potočnika, ki me je tako zdelal? No, to je pa loterija, v kateri bo dobil figo ali pa še tiste ne!»

«Že prav! Kar v naročje mu jo položi in Poljančevo hišo zraven. Grm bo že dobil takšno, ki se bo podala k njegovim tisočakom! Zdaj pa se mi ne ljubi več s teboj pripraviti. Najprej moram dobiti Črnega moža in nagrado, ki je razpisana na njegovo glavo. Potem me čaka poročniška čast!»

«No, jaz ti bom prvi čestital», se je dvoumno zasmel Poljanec. «Potem bo tudi Marta drugačna. Gospod poročnik se sliši drugače kakor gospod četovodja. Le hitro opravi svojo nalogo!

Statuti Jugoslovenske nacionalne stranke

G. minister dr. Albert Kramer je kot strankin glavni tajnik podal o novi organizaciji vsedržavne stranke nastopno poročilo:

Po strogih predpisih prejšnjega zakona o zborovanjih in združenjih smo morali osnovati organizacijo naše stranke v vseh središčih države. Dne 15. oktobra 1932. smo mogli po § 15. istega zakona prijavitelj službeno kraljevski vladi, da je stranka ustanovljena, da smo dobili zakonsko odobritev glede njenega obstoja in delovanja.

K delu smo pristopili na podstavi začasnega organizacijskega statuta (pravil) takoj krepko in vztrajno. Povsod je bilo treba izvesti organizacijo in poleg predstavnikov stranke in narodnih zaupnikov se je zaposlilo na tisoče dobrih jugoslovenskih ljudi. Uspehi naravno niso bili povsod enaki. Povsod je bilo mnogo dobre volje, a potrebno je bilo dosledno ustvariti ozračje medsebojnega zaupanja, da se doseže uspeh. Nevarnost je bila v tem, da se nova stranka ne pretvori v nekakšno koalicio, v kateri bi prejšnje skupine obdržale vsaka zase nekakšne posebne položaje. Tako bi se ustvarile samo za trenutek koristne zajednice, ki pa bi bile nesposobne, trajno in zanesljivo vršiti stalno jugoslovensko politiko. Naravno je, da so se oni, ki so ostali ob strani, mnogo prizadevali, da bi zanesli zmešnjave v vrste naših prijateljev. Veliki zbor v Nišu je razčistil položaj in narod je lepo pokazal svojo voljo, naj mu bo nova stranka zares nova politična organizacija, v kateri se ne vpraša, kaj je bil kdo, ampak samo, kaj je sedaj. Niškemu zboru so se pridružile ostale naše velike skupščine. Tako smo mogli naglo dokončati glavno organizacijsko delo in danes moremo reči, da imamo v naši stranki politično organizacijo, kakršna v našem narodu še ni obstajala. V njej je včlanjenih 1.500.000 pristašev jugoslovenske politike s 4858 organizacijami. V strankini organizaciji so zastopani vsi deli našega naroda, vsi kraji naše domovine. Organizacija je dejansko in povsem izvedena v vseh nižjih edinicah, samo nekatere banovine so še zaostale v ustanovitvi svojih stalnih banovinskih odborov. Po prirodi stvari so glavno vodstvo, glavni odbor in predsedništvo ostali do kongresa začasno. Posel vrhovnega vodstva sta do danes opravljala v svojstvu glavnega odbora združena kluba naših senatorjev in na-

rodnih poslancev s predsedništvom 25 oseb na čelu, ki so jih izvolili. Z dovršitvijo našega glavnega organizacijskega posla je nastala za predsedništvo dolžnost, da čimprej skliče državni kongres kot ustanovnika stranke. Prva pripravljala dela so za nami, nastajata normalno življenje in normalno delo, h kateremu pristopamo z neomajno voljo, da ga izvršimo, kakor je treba, odločno, tovariško, v polnem soglasju in medsebojnem plemenitem tekmovanju, da damo kralju in domovini, kar moreta po pravici pričakovati od nas.

Minister dr. Albert Kramer, ki je bil izvoljen za glavnega tajnika Jugoslovenske nacionalne stranke.

V zvezi s tem predlaga predsedništvo v imenu glavnega odbora tudi novi organizacijski statut stranke, ki kaže proti dosedanemu začasnemu nekoliko razlik, čeprav so vanj vobče spre-

jeta načela dosedanjega začasnega organizacijskega pravilnika. Izkoristili smo izkušnje, ki jih je rodilo dosedanje delo za organizacijo stranke, in hoteli smo, da precej poenostavimo predpise in damo več mesta svobodni odločitvi naših organizacij.

Občinske in krajevne organizacije kot strankine edinee.

Načelo, da mora biti vsak član stranke organiziran v osnovni organizacijski edinici, krajevni, odnosno občinski organizaciji, je izvedeno v tem statutu do kraja. Upoštevajoč razne krajevne in osebne neprilike, ki v mladi strankini organizaciji niso ničesar novega in ničesar neobičajnega, določa novi statut članstvo po pravilu odvisno od sprejema v krajevno (občinsko) organizacijo, daje pa za izjemne primere glavnemu vodstvu stranke možnost neposrednega sprejema posameznika v stranko. Ta sistem je uveden tudi za izključitev članov iz stranke. Potreba enakomernosti v stranki na eni strani in ustvaritve čim večjih organizacijskih možnosti na drugi strani, je bila odločilna za jasnejše obrazloženje pojma, obsega in območja osnovnih strankinih edinic. Po novem statutu ostaja občina kot podstava naših strankinih edinic, toda v njenem področju je omogočeno bolj ko doslej snovanje krajevnih organizacij s precej širokim področjem. Statut pozna občinsko organizacijo kot predstavnicu stranke, a v njenem okviru krajevno organizacijo kot praktično organizacijsko enoto, zlasti v večjih občinah z več vasi, v mestih in v trgih.

Sreske organizacije in sreske skupščine.

Sestavno področje sreske organizacije je v bistvu ostalo isto. Bolj natančne so določbe v pogledu sreske skupščine, ki mora biti več, kakor je bila doslej, izraz dejanskega stanja stranke v posameznih občinah. Sreska organizacija bo v bodoče še bolj glavno težišče strankinega dela med narodom, ker po novem statutu ni več posebne banovinske organizacije. Pokazalo se je namreč, da uvedba banovinskih organizacij ni dala povsod pričakovanih uspehov. V dveh ali treh banovinah so banovinske organizacije brez dvoma mnogo doprinesle k ojačenju strankinih idej in poravnavi bivših strankarskih razlik v uspešnem delu za organizacijo, toda razpoloženje v večini banovin odklanja to strankino organizacijo, kar je moralo predsedništvo upoštevati. V zvezi z ukinitvijo banovinskih organizacij pre-

Morda ga ujameš še danes za streliščem, če boš imel srečo!»

«Imel jo bom! Osel si, Poljanec, da veš! Dvajset mož imam, nadporočnik pa pride tudi z dvajsetimi. Skupaj nas bo štirideset, pa še domači graničarji in lovci pridejo! Zdaj pa moram iti še na kratek pogovor z vojaki. Ne smem zapravljati časa.»

«Osel si, Poljanec, da veš!», tako mu je rekel. Tako je tudi mislil. Bog ve, ali misli, da je tudi Črni mož osel? Ta mu bo že pokazal, kaj se pravi zajemati učenost z veliko žlico in kdo jo zajema. Da ga le sram ni! Če bi jaz tako letel iz gostilne...»

Pomahnil je z roko, kakor bi se mu ne ljubilo več misliti. Potem je povečerjal in dejal, da pojde spat...

Rajko je odšel iz gostilne kmalu za njim in prišel v svojo sobo čez vrt, da ga ne bi nihče videl. Preoblekel se je in vtaknil v žep pištolo, razen nje pa še črno krinko, ki si jo je bil skrivaj sešil iz blaga.

«Krinko potrebujem, da me ne bo mogel kdo spoznati. Če koga srečam, mi bo prav prišlo. Črni mož ne sme zvedeti, da hodim za njim, sicer bo začel name paziti.»

Posrečilo se mu je, da je prišel zdoma neopaženo. Čez pol ure je bil pri lijaku, kjer je že enkrat videl tihotapce. Bila je sicer že noč, toda zadnji krajec meseca je še toliko osvetljeval pokrajino, da bi ga kdo utegnil spoznati na nekaj

korakov. To pot se ni skrnil za grmovjem. Spustil se je v globino, tja, kjer je zadnjikrat videl soj luči. Tam je odkril precejšen kup dračja in se za njim skrnil. Krinka mu je zakrivala obraz, da ga v temi ni mogel nihče spoznati. Tako se je čutil vzlic nevarnosti, ki mu je grozila docela varnega. Tihotapci bodo morali iti tik mimo njega in bo videl njihovo slednjo kretnjo.

Prvi je že prišel in skočil v globino. Potem se je sklonil in se dotaknil nečesa ob steni. Začulo se je tiho bobnenje pod zemljo in po kolenih je zlezal v notranjost rova. Rajko se ni premaknil. Tudi drugi je prišel, tretji, četrti — vsi so se dotikali stene na istem kraju in vsi so enako izginjali drug za drugim. Tako so prihajali dobro uro drug za drugim, od petega do devetnajstega in tudi takrat, ko je že ta izginil, se Rajko ni ganil, da se ne bi izdal.

Skoraj prav tako dolgo kakor zadnjikrat je moral čakati, da so temni možje spet prilezli izpod zemlje. Za njimi se je tudi to pot posvetilo, Rajko je dobro videl v soju neke oddaljene luči četverokotnik, ki je bil vhod v notranjost pravega rova.

Še nekaj časa je čakal. Že je hotel vstati, tedaj pa je spet začul tajinstveno bobnenje. Brez šuma je počenil nazaj v svoje skrivališče in ostro pogledal proti vhodu. Skozenj je prilezel neznan mož in se ustavil nedaleč od njega. Rajko je prav razločno videl, da ima dolge črne lase in prav tako črno brado, ki je krinka ni mogla docela zakriti. Za pasom se mu je svetil razen

dveh pištol še odprt nož. Z desno pestjo se je opiral na kratko puško.

Kdo naj bo to? Črni mož? Ali naj ga prime? Ali naj ga ustrelji? Če zgrabi za pištolo, bo v trenutku vse opravljeno. Toda ne, skrivnosti ne sme odkriti, dokler ga ne bo mogel zgrabiti z vso zločinsko tolpo vred.

«No, dovolj temno je in varni smo. Vsi so pri strelišču», je zamrmral zakrinkani mož in se pripravljaj, da bi zlezal iz lijaka.

Ko je izginil, se je Rajko dvignil. «Dà, Poljanec je! Zdaj ni izpremenil glasu, saj je mislil, da je sam. Drugače ga pa ne bi bil spoznal, tako dobro se je preoblekel. Na lov gre in ga vsaj nekaj ur ne bo nazaj. Nihče me ne bo motil. Kaj ko bi napravil preiskavo že danes, ne pa šele jutri, kakor sem mislil? Luč mi je tudi puštil.»

Preiskovati je jel zapah, bolj z roko kakor z očmi. Vrata so bila kamenita plošča, ki se je morala vsekako premikati na nekakšnem tiru. Zunaj je bila pokrita z mahom. Pokrival jo je gost grm. Rajko jo je poskusil poriniti navznoter, vendar se mu to ni posrečilo, čeprav je napel vse moči. Spet je vstal in stopil tja, kjer je prejšal Črni mož. Pregledal je steno in odkril korenino, ki je gledala iz prsti. Toda takoj je opazil, da je mrzla in neupogibna. Natanko jo je preiskal in dognal, da je iz železa, toda tako spretno ponarejena in pobarvana, da na prvi pogled ne bi mogel nihče spoznati prevare.

(Dalje prihodnjic.)

stanejo tudi njihova banovinska tajništva, ki so v stranki vršila dragoceno službo v upravnem in organizacijskem pogledu. Zaradi tega dobiva glavni odbor po členu 24. novega statuta pravico, da osnuje v posameznih banovinskih središčih posebna tajništva stranke kot svoje upravne pomožne ustanove, ki bodo v celoti nadomestila današnja banovinska tajništva. Treba je poudariti tudi to, da bo banovina v novem vrhovnem vodstvu stranke, v glavnem odboru, primerno zastopana in da bo tako neposredno vplivala na vodstvo strankinih poslov.

Glavni sodružniki predsednika v vodstvu bodo podpredsedniki, glavni tajnik in blagajnik, katerih pomen se poudarja s tem, da sam kongres določa člane glavnega odbora, ki naj opravljajo omenjene posle.

Dosedanji način sestavljanja glavnega odbora se je opustil. Po novem statutu mora iziti ves glavni odbor iz zaupanja kongresa samega in zato bomo, ako bo ta statut odobren, že svoj prvi stalni glavni odbor izvolili na sedanjem kongresu, kar bo za njegov bodoči ugled največjega pomena.

Kongres najvišja instanca.

Najvišja instanca stranke ostaja naš kongres kot skupščina predstavnikov v naši stranki organiziranega naroda. Njegova beseda je odločilna v vseh vprašanjih. Njemu pripada, ako se sme tako reči, strankina suverenost (vsa oblast). V izključno, njegovo pristojnost spada zlasti vprašanje imena, programa in statuta. Sestav kongresa je po novem statutu poenostavljen, a z natančno določitvijo, kako se izbirajo sreski delegati, je zagotovljeno pravično razmerje sil, s katerimi razpolaga stranka v posameznih srezih države. Število delegatov za posamezne sreze je urejeno po načelu, da mora biti vsak srez zastopan na državnem kongresu, a številčna moč tega zastopništva mora biti primerna moči, ki jo je pokazala stranka pri poslednjih volitvah poslancev.

Omladinska organizacija.

Kot novo organizacijo uvaja statut omladinsko organizacijo, katere namen bo dati našemu političnemu naraščanju možnost smotrene državljanske vzgoje v duhu našega programa kakor tudi dobre priprave za agitacijsko in organizatorno delo v stranki. V omladinski organizaciji je treba, da se stalno pojavljajo velike misli jugoslovenskega programa. Vprašanje mladine mora

biti prvenstvena skrb vseh činiteljev, ki vodijo stranko v središče in po državi. Potrebno je, da na široko otvorimo svoje vrste mladim močem, ki bodo s še večjim podvigom in s še večjimi uspehi, sodelovali za uresničenje velikih narodnih ciljev ter se pripravljali, da prevzamejo, ko bo prišel njihov čas, od nas starejših vodstvo dela za narod.

Druge skupine.

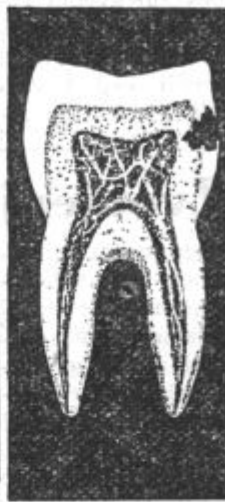
Razume se samo po sebi, da je v okviru naše stranke mogoče in tudi zaželeno snovanje gospodarsko-socialnih, prosvetnih in strokovnih skupin, ki bodo v svojem krogu izvajale programsko načela naše stranke. Drago mi je, da morem poročati, da je narodno učiteljstvo že skoro dovršilo ustvaritev take organizacije v posebnih klubih, s skupnim osrednjim vodstvom. Zlasti želimo dati mesta v naši stranki socialno-političnim stremljenjem našega narodnega delavstva, čigar važna vloga, zlasti v sindikalističnem pokretu, zasluži našo polno pozornost.

Predsedništvo, ki predlaga novi statut, je izkoristilo dosedanje izkušnje organizacijskega dela. Praksa bo pokazala njegove prednosti in gotovo tudi njegove pomanjkljivosti. Zato dajo zaključne določbe glavnemu odboru pravico, da vstavi v statut izpremembe in izpopolnitve, za katere bi se pokazala nujna potreba. Naravno morejo imeti dotične odločitve glavnega odbora samo začasen značaj, ker je državnemu kongresu stranke pridržana poslednja beseda.

Z dela na delo.

V našem organizacijskem delu smo z uspehom prehodili dober del pota. Z dosedanjimi rezultati moramo biti v glavnem zadovoljni, vendar pa ne smemo ostati pri njih. Delo za organizacijo je treba nadaljevati z vsemi silami. Poleg vseh težkoč in skrbi, pod katerimi trpi v današnjih hudih časih naš narod, moremo vendar povsod ugotoviti njegovo voljo, da se združijo narodne sile v veliki naši narodni in državno-politični organizaciji, pri čemer občudujemo njegovo pripravljenost, da izroči pozabi vse prejšnje strankarske razdvojenosti. Toda dajmo nekoliko priznanja tudi samim sebi! Mi, ki smo bili prej razdeljeni v toliko strankarskih taborov, smo znali potlačiti nasprotstva in se skupno lotiti v novem prijateljstvu velikega dela, da s skupnimi naporji v naši stranki ustvarimo zanesljivo zavetišče jugoslovenske misli in da organiziramo našo stranko kot sposobno in vedno pripravljeno

Zgubljen

je ta zob, če ga takoj ne zalijemo. Ostanek jedi se je zajedel med zobe, ustvarja se mlečna kislina in razkrajja zobno sklenino. Posledica tega je majhna luknjica. Dnevna nega s Chlorodont zobno pasto štiti zobe pred prezgodnjim razpadanjem, ohranjuje jih zdrave in dela sjajne bele.

Taba Din. 8.-, velika tuba Din. 13.-.

vojsko v borbi za izvajanje jugoslovenskega programa. Naravno je, da se naše delo ne razvija brez težkoč, če pa pogledamo na položaj danes in pred letom dni, vidimo, kako ogromna je razlika. Razvoj naše notranje izenačitve je daleč napredoval in tisti, ki so računali s tem, da bo naša stranka v najboljšem primeru samo kaka koalicija, katere notranja sila jo more že jutri zopet razbiti, niso dovolj cenili čuvstva patriotske dolžnosti, ki je pri nas v odločilnem trenutku jačje od vsake stare strankarske tradicije. Poleg tega ne smemo pozabiti, da je naši stranki uspelo pridobiti v svoje vrste nov političen rod, neobremenjen po prejšnji strankarski pripadnosti, za katero znači delo v naši stranki pričetek političnega udejstvovanja. Ta rod nam bo pomagal, da bomo mogli zagotoviti in očuvati popolno enotnost naše strankine politike.

Naša stranka se mora razviti v sodobno politično organizacijo in ne sme biti samo nekakšen prostor za zbiranje volilcev. Njena naloga mora biti, da budno zasleduje razvoj in dogodke vsega našega državnega in narodnega življenja. Nje ne smejo zanimati velika in mala vprašanja našega naroda tako rekoč samo programsko in ona se ne sme zadovoljiti z določanjem nekakšnega

Soteščan:

Tajnosti gorske vasice

Povest iz prošlega stoletja.

«Povedali so mi, a nisem verjela...»

«Ali mi ne zaupaš?»

«Prišlo je tako hitro... Tega nisem pričakovala...»

«Povej mi, Ančka, kaj misliš... Prišel sem zaradi tebe...»

Njuna pogleda sta se ujela... Njeno zvezdno oko mu je glasno odgovorilo. Prijel jo je za roko ter pritiskal na svoja usta.

V veži je utihnila godba. Jože je izpustil mladenco iz tesnega objema.

«Jože, zakaj pa ti ne plešeš?» ga je vprašal pobič iz Rovišja. Izzivajoče je stopil predenj, kakor bi ga bil kdo naščuval.

«Zato, ker nisem častilec zlatega teleta», mu je odgovoril s krepkim naglasom.

Ančka se je bala prapira, zato je tolmačila njegove besede: «Babnik je videl nocoj luč pod Slemenom...»

«To ni nič posebnega», ji je Jože rahlo ovrigel. «Tudi drugod se vidijo luči...»

«Kje pa še?» je bil radoveden nekdo izmed družbe.

«Pod Grčo...»

«Tam gori letajo veščice», se je oglasil Čotar. Skrbelo ga je, da bo fant kaj izbleknil,

6 Mladenič ga je razumel. Strah je bil nepotreben, zakaj tukaj ni mislil razkrinkati tajnosti gorske vasice. Samo Babniku je hotel nagajati in zbadati Minko. Njegove besede so bile dobro premišljene, pa so se dale tudi drugam obrniti. Kdor je bil prizadet, temu jih ni bilo treba razlagati.

«Vešč sploh ni», je zanikal Jože. «Verujem pa v skrate, ki nosijo denar tistemu, kdor jim zapiše dušo...»

Babnik je prejel nov udarec. Šimenc je zardel do ušes; med rdečico so se mešale višnjevčeve poteze. Visoko je zrasel pred fantom in siknil skozi zobe: «Murn, čemu se usajaš?»

«Jaz?» Jože se ni ustrašil. «Ali sem komu kaj rekel?»

«Zmeraj nekam meriš, kamor bi hotel zadržati. In brskaš kakor kura...»

«Očka, jaz vas ne razumem...»

«Vedeš se tako, kakor da si nas prišel zbadati», mu je očital Babnik.

«Ako česa iščeš, ti bomo pomagali, da boš hitro našel...» mu je zapretil Šimenc.

Babniku se je zdelo preveč, zato je popravljal: «Pij, če si žejen, če si pa lačen, lahko tudi kaj prigrizneš...»

«Nisem prišel zato, da bi pil in jedel...»

«Potem pa molči!»

«Ako hočem.»

«Ven z njim!» je zagrmelo med fanti, ki so planili izza mize. Dekleta so se plaho poskrile po kotih kakor kure, kadar jih prežene jastreb.

Samo Ančka je ostala. Z eno roko je držala Jožeta, z drugo pa odpravila tistega, ki ga je hotel udariti.

«Mir!» je zapovedal Babnik. «V moji hiši se ne bo nihče pretrepal.» — Dedcu so se smilili kozarci; bal se je tudi sramote.

Fant, ki je nameril Jožetu s pestjo, se je hitro umaknil. Jože ga je odslovil z besedami: «Spat se mi poberi!»

Med Bukovčani je završalo: «Ti nas boš gonil spat, pa ti, sirota! Tujec ne bo gospodaril domačinom.»

Jože se jim je upiral: «Vabili ste me, a zdaj mi kažete vrata. Sram vas bodi!»

«Zakaj nas naj bo sram?» Rogovileži so iskali povoda, da bi se spopadli.

«Zavoljo sirovosti, ker mečete povabljenca iz hiše...»

Iskra je šinila v slamo. Pristopilo je več fantov, ki so pehali Jožeta proti vratom. Jože je na vse strani delil zausnice, a jih je tudi prejemal. Kdor ga je sunil z nogo, temu je vrnil z brco. Ančka je na ves glas jokala.

«Čemu se pa ti vlečeš zanj?» jo jo nahrulil fant iz Rovišja.

Odgovorila mu je, da ga nič ne briga.

«Ali naj te pošljemo za njim? Z domačini drži, ne pa s tujci!»

«Pustite ga, nič vam ni storil. Sirovine!»

Medtem je bil Jože že zunaj pred hišo. Mladi bojviteži so ga premetavali po tleh, brcali in suvali. Jože jih je krepko odbijal. Toda če se je

svojega stališča nasproti velikim in malim dogodkom, temveč mora biti zlasti v svojih organizacijah gibljiva sila za delo v blaginjo naroda. V vrhovnem vodstvu stranke velika politika, toda v naših enotah ne samo politika programa, temveč tudi politika podrobnega dela! V statutu smo poenostavili predpise o obvezni uvedbi komisij, sekcij, referatov in odborov v naših organizacijah, za posamezne panoge našega narodnega življenja, toda s tem nismo razrešili naših organizacij, katerih dolžnost je, da skrbe zlasti za go-

spodarska, socialna in prosvetna vprašanja svojega kraja in da nudijo pobudno pomoč za napredek našega naroda. Mi smo jim prepustili samo svobodo v izbiri najprimernejših načinov za delo. Zavedajmo se, da se bo naša stranka mogla razvijati in se neomajno zasidrati v množicah naroda samo tedaj, kadar bodo težkoče in skrbi narodnega življenja, vprašanja napredka našega malega, gospodarsko slabjšega človeka našli v njej zanesljivega skrbnika in neomajnega pobornika.

Zvonjenje po toči

Še nikoli se ni toliko razgovarjalo, pisalo in prepiralo o denarju in denarnih razmerah nego dandanes. Kakor vedno, so se našli tudi zdaj ljudje in časniki, ki so prav podobni tistemu cerkovniku, ki je hudo uro prespal. Ko so ga razsrjeni župljani, ki jim je toča pobila ves pridelek, zbudili, je brž tekkel proti cerkvi in pričel na vso moč zvoniti. Kmetje so se mu smejali, češ: «Ti si pravi, ki po toči zvoniš!» On pa se je zvito nasmehnil, meneč: «Kaj vi veste! Če ne bi bil zvonil, bi se pa bila huda ura povrnila.» Verjel mu tega sicer nihče ni, vendar pa je le nekako opravičil svojo zaspanost.

Podobne zvonarje poslušamo tudi dandanes. Zadnje dni smo čitali v dnevniku, ki vedno trdi, da brani blaginjo ljudstva, to-le: «Pomislimo, kako drag je bil vsa zadnja leta naš domači denar na lastnem domačem trgu. Za podjetnika, obrtnika in kmeta je vsako večje posojilo pomenilo nezno breme.» Lahko je danes govoriti o tem, toda če pomislimo nazaj, vidimo, da ni nihče današnjih gromovnikov proti škodljivosti visokoobrestne mere takrat, ko je bilo čas, niti z mezincem genil. Ko je bilo malo več denarja po vojni, so naše hranilnice kar tekmovala, katera bo imela višje stanje vlog in katera jih bo višje obrestovala. Tako se je število vlog vedno zviševalo in je bilo treba poiskati za nje tudi odjemalce. Takrat so se pretirano visoko cenila kmečka posestva in so se stavile neupravičene nade na stalno donosnost novih industrijskih podjetij. Val gospodarske krize se je pokazal zlasti v tem, da so izgubile vrednote, na katerih so bili vknjiženi dolgovi, mnogo na svoji vrednosti. Kmetije se cenijo danes komaj na dve petini vrednosti proti letu 1926. Mnogo industrijskih podjetij, v katera so vložile hranilnice svoj de-

nar, danes stoji ali pa obratuje v zelo skromnem obsegu. Tako se je dogodilo, da je sedaj večina vknjižb do skrajnosti izčrpana. Zato je morala država nekaj ukreniti, ne toliko v zaščito posameznih prezadolžencev, kolikor baš zato, da zaščiti vloge upnikov, ki so zaupali denarnim zavodom svoje prihranke.

Isti list, ki smo ga spredaj omenili, pa zavija dejansko razmerje in pravi: «Zakonodajalec predpostavlja, da je dolžnik vedno gospodarsko šibkejši. Če bi to držalo, potem bi se mogoče tako dalekosežna zaščita dolžnikov dala zagovarjati. Dolžnik pa ni vedno gospodarsko šibkejši. Dostikrat je ravno nasprotno. Kredita se največ poslužujejo podjetni, gospodarsko močnejši elementi, ki tudi uživajo velik kredit, in pa tudi seveda gospodarski špekulanti. Taki dolžniki zaščite ne potrebujejo, ker se znajo ščititi sami, in sicer uspešneje, kakor jih ščiti zakonodaja. Še nikoli niso bili upniki tako na milost in nemilost izročeni dolžnikom.»

Kakor so na videz resnične sprednje besede, prav tako so zares le zavijanje resnice. Resnica je, da so bili dolga leta tako dolžniki kakor upniki prepuščeni na milost in na nemilost svojim posrednikom, denarnim zavodom, ki so neredko celo nemarno gospodarili z njim zaupanim denarjem in si gradili z dobičkom, ki so si ga sami odrezali, hiše in razkošne palače.

Ze več let je izza tedaj, ko je piscu tega članka pokazal preprost kmet nanovo postavljeno palačo nekega združnega kreditnega zavoda in ga vprašal, v čem se razlikuje ta palača od srednjeveških viteških gradov. Začuden ga je pisec pogledal: «Kje pa najdeš sličnost?» Pa se mu je kmet nasmehnil: «Tako so si podobni kakor dvojčka iste matere. Razlika je samo ta, da so

se srednjeveški grabeži skrivali po nedostopnih gradovih, dočim sedijo novodobni javno obcestah.» Mnogo resnice je bilo na tej kmetovi opazitvi. Nesporno je, da so tudi denarni zavodi prelahkomiselno gospodarili z zaupanim denarjem, zaradi česar je danes tudi nepravilno, samo na dolžnika valiti vse breme hudih časov. Dveh je namreč treba za zadolžitev — upnika in dolžnika. Če ni dolžnik dovolj pameten in rine v nejasne spekulacije, bi moral biti upnik (v našem primeru denarni zavod, ki posoja zaupani mu denar) pametnejši in ne dajati takih dvomljivih kreditov.

Da kratko ugotovimo: današnje denarne revščine so krivi vsi trije: vložnik, ki se je polakomnil visokih obresti, denarni zavod, ki je brez premisleka sprejemal vloge, ki jih je seveda moral potem za vsako ceno nekje naložiti, in šele v najmanjši meri dolžnik, ki bi brez krivde prvih dveh sploh ne prišel v današnji težavni položaj. Ker daje zemlja v najboljšem primeru komaj tri odstotke dobička, ne bo mogel in tudi ne sme imeti kmet nikoli dragega kredita, še celo ceneni kredit naj bi ne presegal 20 odstotkov njegovega posestva. Kar hoče pa kmet — isto velja za malega obrtnika in vaškega trgovca — pripraviti novega za svoje posestvo, mora plačati s prihrankom, a nikdar z izposojenim denarjem. Edino tisti, ki je od denarja vsestranko neodvisen, bo lahko uveljavil svoje zahteve in svojo pravico. Vsa današnja politična razrvanost je žalostna posledica škodljivega vpliva raznih denarnih zavodov, ki so pod krinko pomaganja kmetu na združni podstavi usužnili njegovo moč. Zapomniti se je treba zategadelj, da je ves javk in krik, ki ga danes čujemo iz listov o škodi odgoditve kmečkih plačil za kmeta, obrtnika in trgovca, le zvonjenje po toči, ki naj premoti našega človeka, ko je le pričel izpregledovati, kje so njegovi prijatelji in kje njegovi sovražniki. Te besede so zgolj mamilo, da bi spet vdano vtaknili roke v suženjske okove. Naši vladi in posebno Njegovemu Veličanstvu kralju mora biti ves narod hvaležen za neprecenljivo darilo vrnjene svobode. Na uvidevnosti kmečkega, obrtniškega in trgovskega stanu je sedaj, da bo znal čuvati to najdražjo svetinjo denarne neodvisnosti.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

otresel enega, jih je priskočilo pet, pa tudi več — toliko, kolikor jih je moglo blizu.

Babnik je bil vesel, ker se je znebil pretépačev. Mislil si je: «Zunaj naj ga pa le naklestijo, saj je zaslužil. Še pomagal bi jim, ako bi me nihče ne videl.»

Jože se je dolgo upiral, a naposled je vendar omagal. «Kri! z nožem me je!» je pritajeno zajčal.

«Zaklali so ga, hudobe!» Zenske so zagnale silen krik in vile roke proti nebu. — «Pomagajte!» je prosila Ančka. Fantje so bežali na vse strani; tisti, ki niso bili ničesar krivi, so se kmalu vrnili. Minka se je zaprla v kuhinjo, da ni čula vpitja. Iz hiše so prihitali možje, ki so bili pripravljene pomagati.

Ančka je stekla na vrt, kjer je ležal Jože. «Ali te boli? Kdo te je vrezal?» je plaho poizvedovala.

«Saj ni tako hudo?» ji je pošepnil, ko se je sklonila čezenj. Čotar je prinesel svetilko. Na njegovi roki sta zapazila majhno rano.

«Jože, v hišo pojdi, da te obvezemo», mu je prigovarjala Ančka.

«Ne grem», je odklonil. «Babnikovega praga ne bom nikoli več prestopil...»

«Pa pojdi k nam», ga je povabil Čotar.

«Pojdimo!» — Mladenič je bil kar zadovoljen. Ančka mu je obvezala ranico s svojim robcem.

Čotariča je poznala vsa domača zdravila. Najprej je ustavila Jožetu kri, ki je še vedno polzela

iz rane. Pokrila mu jo je s pajčevino, katero je utrgala nekje pod stropom. Roko mu je ovila s platneno krpo, češ, da se ne bo prisadilo. Vse skupaj mu je povezala z žepnim robcem.

Ančka je bila radovedna, kdo ga je urezal. Tega pa Jože ni mogel povedati. Grabilo ga je toliko rok in tema je bila — nikogar ni hotel po krivem obdolžiti. Prav nič ni mogel vedeti, kdo je bil zraven tedaj, ko je začutil rano.

«Ali boš naznanil?» je skrbelo očeta.

«Bežite, bežite! Kdo bo imel sitnosti zaradi tega!»

«Saj res ni vredno», je potrdil starec. «Kdo ve, ali bi ne bilo celo nevarno?»

«Zaradi denarja, menite? Ali vam nisem obljubil čuvati tajnosti gorske vasice?»

«S teboj so grdo ravnali... Boš li mogel potrpeti?»

«Bom. Zaradi vas in zavoljo Ančke...»

«Zaradi Ančke — je rekel», je mrmral sam pri sebi. «Ali sta že skupaj? Pojde li po tej poti?»

Jože je stal pri peči in gledal Ančko, ki je sedela na zapečku. Vsak hip se mu je videla lepša in bolj prijazna. Minka se je potapljala z vso naglico pred njim v pozabljenje.

Čotar ni vedel, kaj se je godilo v njegovem srcu, zato ni mislil, da jima bo mlado prijateljstvo zgladilo pot v srečen zakon. Zrasel je v prepričanju, da se mlada srca hitro ogrejejo, pa tudi naglo ohladijo. Nekateri fantje «plavšajo» le za zabavo, kakor pravi pesmica:

«Je za drugega dekleta
zdaj ljubezen tvoja vneta,
jezik ji lažniv obeta,
jo povesti pred oltar...»

Jože je bil pošten in resen mladenič. Ker je bil prevaran v ljubezni, ni bila njegova krivda. Minka se mu je izneverila brez najmanjšega povoda. Sam bi ne bil nikdar prelomil besede. Zato je je tem bolj bolela krivica, katere ni bil zaslužil. Tolažila ga je le še zavest, da ni ničesar zagrešil.

Do tukaj je šlo vse gladko, Čotarjeve misli niso zadele na oviro. Spomnil pa se je starega Murna — moža, ki je bil trd ko hrastova korenina. Minka mu je bila všeč, ker je čislal Babnika kot bogatina. Čotar pa nima drugega nego črveno bajto. Tako poreče starec, kateremu niso znane tajnosti gorske vasice. Z doto se Čotar ne bo smel očitno postavljati. Kmalu bi kdo zinil, kako je obogatel. Ali naj reče, da je vzel denar na posodo? Murn bo hotel vedeti, kdo mu je posodil.

Jože in Ančka sta se gledala čedalje bolj ljubeznivo. Njune misli so se spajale v eno... Občutkov, ki so se prelivali v njunih srcih, si še nista mogla popolnoma razodeti.

«Ali te še boli, Jože?» je sočutno poizvedovala Ančka. Prijela ga je za ranjeno roko in mu gladila prste.

«Nič me ne boli», ji je odvrnil. «Kadar te pogledam, mi je tako sladko pri srcu...»

Politični pregled

Po daljšem presledku se je v torek spet sestala narodna skupščina. Na dnevnem redu je bil poleg številnih interpelacij zakonski načrt za ureditev agrarnih odnošajev v Bosni in Hercegovini. Izvedba zakonskega načrta bo zahtevala 50 milijonov dinarjev izdatkov. Skupščina je sprejela zakonski načrt, nato pa izvolila poseben skupščinski odbor za proučitev zakonskega načrta o društvu «Rdečega križa kraljevine Jugoslavije», ki je velikega pomena za obrambo države in naroda.

Nj. Vel. kralj Aleksander je posetil koreniški srez, kjer ga je sprejel narod s posebno velikimi počastitvami.

Londonska konferenca se bo, kakor je videti, že ob koncu tega tedna razšla, ne da bi izvršila visoko nalogo, ki si jo je postavila. Obnovo sveta bo treba doseči pač z drugačnimi sredstvi, kakor so takele konference.

Zadnje čase je postalo spet pereče ja dransko vprašanje. Italijanska in jugoslovenska diplomacija se trudita, da bi dosegli zblizanje med sosednjima državama. Prizadevanje za italijansko-francosko zblizanje bo pri ureditvi jadranskega vprašanja prestalo svojo odločilno preizkušnjo, ker je Jadran izvor glavnih nesoglasij med Italijo in Francijo. Verjetno je, da se bo pakt o sodelovanju štirih velicel izvajal tako, da bo vendar prišlo do ureditve srednjeevropskih vprašanj. Če se bodo dogodki postopno razvijali, nas bodo dovedli zopet tja, kjer se je leta 1924. že ustvaril temelj za jadranski sporazum, ki bi bil važen mejnik na potu do ohranitve miru.

DOPISI

BRASLOVČE. Te dni je podlegla nenadnemu vnetju slepiča skrbna gospodinja Podbregarjeva iz Poljč pri Braslovčah. Zapustila je moža in dva nedorasla otroka. Blag ji spomin! Sorodnikom naše sožalje!

BROD OB KRKI. Prejšnji ponedeljek se je petič poslovil Zakrajšek Janez. Odšel je v Ameriko, kjer ga že čaka služba, v kateri je prebil že več let. S pridnostjo si je ustvaril lastni dom in si nakupil zemljišče, toda življenski po-

goji mu še niso bili dani. Devetič bo že prejadral ocean. Vsa okolica občuduje njegovo podjetnost. Želimo mu, da bi bil v drugi domovini, Ameriki, kjer je preživel doslej nad 18 let, prav srečen in da bi se skoro spet srečno povrnil v domači kraj.

DRAVINJSKA DOLINA. Tudi pohorski kmetje se moramo malo oglasiti v «Domovini», katero radi prebiramo in jo vsakokrat željno pričakujemo, kar se vidi tudi iz lepega števila nanočnikov v naši dolini. Marsikdo skoro ne bo verjel, kako se nam kmetom dandanes godi. Včasih se je dobilo za les še nekaj denarja, sedaj pa ni niti za krmo živine in za popravilo vozov, če prevažajo les. A kaj hočemo, denar mora biti, čeprav moramo dati napol zastonj, ker neslanih jedi se doslej še nismo navadili jesti. Tobaka si pa ne more nihče več kupiti. Tako se godi tistim, ki niso mnogo ali prav nič dolžni, o zadolženih pa je sploh škoda govoriti, saj so tožbe in prodaje na dnevnem redu. Na naše poslance se še zanašamo, da nas ne bodo pustili v naši revščini, temveč se bodo potegnili za svoje volilce.

KOSTANJEVICA OB KRKI. Streljačka družina, ki zelo živahno deluje in si je uredila lepo strelišče, priredi v nedeljo dne 23. t. m. popoldne streljanje za dobitke. Značilno je, da je pri zadnji vaji najbolje streljala gđ. Milakovičeva iz žage na Studeni. Umestno bi bilo, ko bi se v poletnem času pogosteje vadilo v streljanju, ker bo jeseni, čim nastopi deževje, zaradi močvarine dohod na strelišče nemogoč. Dobro bi bilo, če bi imeli člani pri nakupu municije nekaj popusta. Po dinarju strel, je precej draga večba.

LOŠKA DOLINA. V nedeljo 30. t. m. se bo vršil v Starem trgu v Sokolskem domu po prvi sv. maši velik shod, na katerem bo poročal narodni poslanec g. dr. Rape. Udeležite se shoda v čim večjem številu!

MALA NEDELJA. Prvi javni nastop tukajšnje sokolske čete je v vsakem oziru izvrstno uspel. Vse telovadne točke so se izvajale prav dobro. Udeležba je bila zelo povoljna — nad 600 oseb. Prisotni so bili tudi gospodje narodna poslanca Lovro Petovar in Jakob Zemljič in član banovinskega sveta F. Skuhala. V kaj častnem številu je bilo zastopano ljutomersko matično društvo. Posetili so nas zastopniki bratskih edinic od Sv. Duha, Sv. Jurija, Cveta, Veržeja, Križevcev, Gornje Radgone, Sv. Andraža in Sv. Antona. Vsem prisrčna hvala! Zelo razve-

seljivo je, da je bilo med udeleženci toliko domačih in sosednjih kmetskih ljudi.

SEMIČ. (Bridka izguba) Pretekli ponedeljek je bil položen k večnemu počitku bivši semiški župan in zgodni sokolski delavec gospod Ivan Bukovec. Veličastni pogreb je najbolj pričal, kako je bil pokojnik spoštovan in priljubljen. Naj mu bo ohranjen trajen spomin!

SV. JEDERT NAD LAŠKIM. Dosedanje neprestano deževje je napravilo na letini ogromno škodo in je gospodarski položaj prebivalstva popolnoma uničen, ker smo zaradi pomladanskih redukcij pri rudniku bili že itak brez vsakih sredstev. Pomoč je nujno potrebna. — Strelska družina skoraj dogradi moderno strelišče.

GOSPODARSTVO

31. julija: Zagorje (srez Šmarje), Prelog, Konjice, Kranj, Kostanjevica, Dol, Smartno pri Litiji, Lukovk, Marenberg, Sv. Lovrenc v Slovenskih goricah, Ormož, Kostričnica, Pišece, Ptuj;

1. avgusta: Ponikva;
2. avgusta: Ljubljana, Sv. Lenart v Slovenskih goricah, Dravograd;
3. avgusta: Videm, Čakovec;
4. avgusta: St. Ilj pri Velenju, Sveta gora,
5. avgusta: Krašnja, Vrbovec, Loka pri Zidanem mostu, Dole pri Litiji, Krka, Črna, Ptuj, Lember

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Dogon na zadnji ljubljanski sejem je bil prav slab. Cene so bile za kilogram žive teže takele: kravam klobasaricam 1.50 do 2.50, debelim kravam 3 do 4, volom 3 do 4.50, teletom pa 4.50 do 5 Din. Prašički za rejo so se prodajali po 180 do 220 Din. — Na ptujskem živinskem sejmju se je prodajala živina za kilogram žive teže: krave 2 do 4, telice 2.50 do 4.50, voli 3 do 4.50, biki 2.50 do 4 Din. Svinjski sejem predpreteklo sredo je bil razmeroma slabo založen. Opaža se občutno pomanjkanje svinj, zlasti prasev, kar jim zelo dviga ceno. Svinje so se prodajale po 7 do 9 Din za kilogram žive teže, prašci pa po 150 do 250 Din.

Čotar ju je gledal z vidnim zadovoljstvom. Pomignil je Jožetu, naj gre z njim v kamro. V postelji je hranil zavitek, v katerem je bilo več svežnjev ponarejenih stotakov.

«Le poglej jih, kako natančno so izdelani, mu je kazal sveženj za svežnjem.

«Vidim, vidim. Prav lični so in do pičice podobni pravim stotakom...»

«Polovico jih bom dal Ančki za čoto, se je pobahal Čotar. «Ali si zadovoljen?»

«Nisem.» — Mladič je nadaljeval preudarno: «Oče, vzem bom Ančko — ne maram pa denarja...»

«Zakaj ne?» je osupnil Čotar.

«Zato, ker je v njem poguba... Tak denar ne prinese blagoslova...»

«Kam pa naj ga denem?» je vprašal ves obupan.

«Tja ga nesite, kjer ste ga dobili, če hočete dobro samemu sebi...»

«Tega ne morem storiti. Preveč bi se jim zametil...»

«Odstopite, dokler ni zamujeno. V tem je vaša sreča... Hitite, da ne bo prepozno...»

«Mislili bodo, da jih nameravam izdati... Kakšne vzroke naj navedem?»

«Vrnite denar in recite, da boste molčali...»

«Tega mi ne bodo verjeli...»

«Kakor hočejo. Vi boste odložili krivdo...»

Čotar se je prijel za glavo. «Ako vrnem denar, bomo zopet tam, kjer smo bili... Ali res ni drugega izhoda?»

«Edina pot, po kateri je mogoča rešitev... Zakoni proti ponarejanju denarja so silno strogi... V nevarnosti sta vaša prostost in vaše imetje...»

«Ali meniš, da nas bodo izsledili?» Ves se je tresel, tako ga je skrbelo.

«Morda so vam že za petami... Ponarejevalci denarja imajo čudovito smolo...»

«Ako je tako, potem ne bom odlašal...»

«Če vam je na tem, da ostanemo prijatelji, tedaj ugodite moji želji... Sicer se ločijo naša pota...»

Ančka je pogledala Jožeta, nato pa očeta. Njen pogled je izražal tiho prošnjo.

«Jutri bo urejeno.» — Čotar se je vdal na vsi črti. Fant mu je jasneje naslikal pretečo nevarnost. Potem se je namenil oditi.

«Jože, nikar ne hodi!» mu je branila Ančka.

«Počakaj, da se bo zdanilo. Jezni so nate... Nič ne veš, odkod bo priletelo...»

«Pojdem, se je odločil. «Ako ostanem, poročajo, da se nisem upal... Tega veselja jim nalašč ne bom napravil...»

«Ako te napadejo, pazi, da je ne dobiš po glavi... Beži, lepo te prosim... Nikar se ne pretepaj!»

«Na svidenje, Ančka!» — Prijel jo je za roko in jo potegnil za seboj. Šla je za njim v vežo. Tu ji je ovil roko krog vratu ter jo pritisnil k sebi. Njuna mlada ljubezen je bila zapečatena z vročim poljubom.

Veselica pri Babniku še ni bila končana. Vrišč in hrup sta se sicer podelila, ker so odšli rogovileži. Ostali pa so domačini in nekaj takih, ki so se mirno obnašali. Mize so bile še vedno prav dobro obložene.

Precej časa so govorili o Jožetu, ki je bil prav za prav res kriv prepira. «Kar je iskal, to je našel», so mu privoščili. «Tisto prasko na roki naj shrani za spomin, kdaj jo je iztaknil. Zakaj nas je pa ščipal in zbadal.»

«Usajal se je zaradi Minke», jo je pogodil Babnik. «Zdaj ga poznamo...»

«Kar brž napravimo», se je mudilo Lojzetu. «Jože bo še vedno sitnaril in razdiral... Kdo ve, kaj bo še vse doprinesel...»

«Zdaj ima Ančko», je nekdo posmehljivo omenil. Vsi so se glasno krohotali.

«Kdor visoko leta, nizko sede», je pripomnil Babnik. «Dekle sicer ni napačno... Morda bo celó nekaj dote... Toda koča, koča... Murn se bo grizel...»

«Ančka ne bo nikdar pri Murnu», je vedel fant iz Potočja. «Čotar še ne pozna Murna... Ni ga še poskusil...»

Babnik mu je pritrdil in rekel: «Zastran mene naj bo, kakor hoče.» — Potem je obrnil besedo: «Lojze, ali potrebuješ denarja?»

«Nekaj bi seveda potreboval», je izrazil tiho željo. «Vsak dan mora človek kaj izdati...»

SENO. Na mariborskem trgu za seno se prodaja seno po 30 do 35 Din in otava po 40 Din za 100 kilogramov.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (k spodnjim tečajem naj se prišteje še premija 28-50 %):

- 1 nizozemski goldinar za 23-10 do 23-26 Din;
- 1 nemško marko za 13-66 do 13-75 Din;
- 1 ameriški dolar za 39-86 do 40-14 Din;
- 100 francoskih frankov za 224-38 do 225 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 170 do 170-50 Din;
- 100 italijanskih lir za 302 do 303 Din.

Avstrijski šiling se je prodajal v zasebnem kliringu po 8-85 Din. Vojna škoda se je trgovala po 220 Din. investicijsko posojilo pa po 46 do 47 Din.

OBLASTVENO PREGLEDOVANJE ZADRUG, KI DAJO BREZOBREŠTNA POSOJILA.

Ze pred tedni smo pisali o poslovanju zadrug, ki ponujajo članom brezobrestna posojila, pri čemer si pristopajoči ljudje večinoma niso na jasnem, kako je prav za prav - takimi posojili in kako dolgo je treba čakati nanje. Opozorili smo na okolnost, da so taka posojila le navidezno brezobrestna in da koristijo le tistim članom, ki čimprej pridejo do posojila, dočim morajo drugi dolgo vplačevati hranilne prispevke, za katere ne dobivajo nobenih obresti, nasprotno plačati morajo še pri vplačilu vloge znatne upravne stroške. Tudi v nekaterih drugih državah so se pred leti pojavile slične zadrug in so bila oblast-va kmalu primorana poseči vmes. Zlasti v Nemčiji so se take zadrug zelo razpasle, dokler ni vlada uvedla pregledovanja, ki traja že drugo leto. V zvezi z njim je bilo že velikemu številu zadrug prepovedano nadaljnje poslovanje in so morale iti vse te zadrug v propast. Le manjšemu številu tako zvanih gradbenih hranilnic, ki so bile ustanovljene na zdravi podstavi, je bilo dovoljeno, še nadalje poslovati pod strogim nadzorom.

Pri nas je bilo zlasti zadnje mesece ustanovljeno večje število sličnih zadrug, ki so razpredle svojo organizacijo tudi po drugih banovinah ter z mrežo zastopnikov ali agentov povsod zbirale člane. V kratkem času so nabrale na tisoče čla-

nov, katerih vsak je moral plačati visoko pristopnino, povrh pa še vpisnino, seveda brez pravice na povračilo. Denar se je pričel kar na debelo stekati pri teh zadrugah, ker večina članov ni bila prav poučena o pogojih za dosego posojila in je marsikdo pričakoval, da bo dobil posojilo že v nekaj mesecih.

Na poslovanje teh zadrug je gotovo po zaslugi časnikov postala pozorna banska uprava dravske banovine, ki je izdala prepoved nadaljnega sprejemanja in nabiranja članov dotlej, dokler se oblastveno ponovno ne pregledajo njihova pravila. Banova naredba glede poslovanja gradbenih in kreditnih zadrug, ki nudijo svojim članom posojila, a poslujejo brez kapitalnega kritja, se glasi dobesedno:

Na podstavi členov 65., 66. in 67. zakona o notranji upravi izdajam sledečo prepoved:

Člen 1. Z današnjim dnem in do preklica se prepoveduje nadaljnje sprejemanje in nabiranje člaov onim gradbenim in kreditnim zadrugam, ki nudijo svojim članom posojila, eventualno celo brezobrestna posojila, a poslujejo brez kapitalnega kritja, pri čemer je uspešnost tega poslovanja ter izplačevanja posojil odvisno od porasta in plačilazmožnosti članstva.

Nadaljnje sprejemanje in nabiranje članov se ustavi, dokler se oblastveno ponovno ne pregledajo pravila in uredi poslovanje, ker je sedanji način poslovanja škodljiv narodnemu gospodarstvu.

Člen 2. Kdor bi prekršil to naredbo, se kaznuje na postavi člena 69. zakona o notranji upravi z denarno kaznijo od 10 do 1000 Din, ob neplačilu denarne kazni v odrejenem roku pa z zaprom od 1 do 20 dni.

Člen 3. Ta naredba stopi v smislu člena 71. navedenega zakona v veljavo z današnjim dnem.

Kraljevska banska uprava dravske banovine
v Ljubljani,
dne 18. julija 1933.

Namestnik bana:
pomočnik dr. Pirkmajer s. r.

OBRITNIŠTVO IN VZROKI ŠUSMARSTVA.

V nastopnem priobčujemo nekaj treznih misli rokodelskega pomočnika in nekaj navodil, kako bi se dala omiliti kriza in odpraviti šušmarstvo.

Na vseh številnih obrtniških kongresih, zborovanjih in sestankih so bile sprejete razne reso-

lucije proti šušmarjem ter so na njih obrtniki neštétokrat naglašali, kakšno škodo in kvaro povzročajo šušmarji obrtništvu. Toda do danes so ostali vsi upravičeni izgovori obrtnikov glas vpijočega v puščavi.

Šušmarstvo, ki se je zlasti v letih po vojni jako razpaslo, je prava rak-rana, ki je naši obrtniki ne bodo mogli tako kmalu ozdraviti, ker so si jo prav za prav sami nakopali. Časi, ko je obrt cvetel, se po vojni niso več povrnili. Prva leta po prevratu je bila konjunktura sicer še dosti ugodna, toda obrt je pešal na vseh koncih in krajih. Ko pa je potrkala na vrata obrta pred leti gospodarska kriza, je bilo vsega dobrega pri naših obrtnikih konec. Da bi omilili krizo, ki je vedno huje pritiskala, so pričeli posamezni obrtniki odpuščati delavstvo in zniževati plače. Prisilili so delavca celo tako daleč, da je moral sam odpovedati službo, ker z zaslužkom, ki ga je dobival za svoje delo, ni mogel živeti. Zato je mnogo pomočnikov pričelo misliti na samostojnost in se je prav zaradi tega število mojstrov znatno zvišalo. A bilo je tudi mnogo takih, ki so dobili obrt pod roko in iz usmiljenja. Vsi ti novi mojstri pa so gledali predvsem na to, da so zaposlili po svojih skromno opremljenih in nezadostno urejenih delavnicah vajence, ki jih ni bilo treba plačevati. To je imelo za posledico dvoje: novi mojstri so imeli manjše režijske stroške in so bili zaradi tega zmožni precejšnje- ga tekmovanja; iz njihovih delavnic je izšlo dokaj obrtniškega naraščaja, s katerim ne vemo danes ne kod ne kam. Posledice pa so bile še večje. Med pomočniki je pričela razsajati brezposelnost, ki je prav prišla raznim mojstrom, da lahko najemajo cenene delovne moči iz armade brezposelnih. In te pomočnike plačujejo še danes nekateri mojstri sramotno nizko in se ne zmenijo za to, ali lahko ta ali oni s tem, kar zasluži, živi ali ne. In prav zaradi tega so pričeli ti slabo plačani pomočniki šušmariti, kjer se je le dalo, in odjedali kruh obrtniku.

Tako so torej obrtniki škodovali samemu sebi, misleč, da bodo na ta način rešili pereče družabno in gospodarsko vprašanje, ki se je pojavilo že v prvem letu krize. Ker pa kljub raznim prizadevanjem, da se omili težaven položaj, niso prišli na zeleno vejo, so pričeli misliti na podaljšanje delovnega časa, da bi tako rešili današnjo krizo in sebe. Zahteve o podaljšanju delovnega časa so stavili vsi obrtniki, ne da bi se zavedali pri tem obupnega položaja, v katerega

«Tukaj imaš!» Mož je segel v miznico ter mu dal sveženj stotakov.

«Jej, pa novi so!» so strmeli fantje, ki niso poznali tajnosti gorske vasice.

Babnik je bil čedalje boljše volje. «Ali naj dam vsakemu enega?» Njegovo oko je premerilo počasi vse omizje.

Fantje se niso upali izreči svoje želje.

Prišel je deliti petake, kakor bi dajal otrokom odpustke. Fantje so se mu zahvaljevali radovedni, odkod je njegova darežljivost. Dozdaj še ni bilo slišati, da bi bil Babnik komu kdaj podaril toliko, kolikor je črnega za nohtom.

«Pijte in jejte!» je pozival fante. «Danes vas nič ne stane.»

Pili so in jedli ter si skrivaj polnili žepce. S polnimi usti so hvalili Babnika kakor za stavo. Njegovo ime so kovali v zvezde. Zažigali so mu kadilo kakor pred oltarjem.

«Ali bomo kadili?» Bahač se je spomnil, da jim še ni dovolj postregel. Šel je po cigare ter jih razdelil. Fantje so iskali treščice, da bi jih prižgali.

Mož jih je prehitel. Zvil je bankovec ter ga pritaknil k luči. Z njim si je prižgal cigaro.

Fantje so se spogledali; škoda se jim je zdelo denarja. Mislili so, da bodo prižgali zdaj od tleče cigare. Babnik pa tega ni maral. Prižgal je vsakemu posebej z novim petakom.

Zabava se je izpremenila proti jutru v pravcato dolgočasje. Godec se je potegnil za peč in

prišel smrčati. Tisti, ki so mogli še hoditi, so odšli z opotekajočimi se koraki. Nekaj jih je ostalo v veži za vrati in zunaj pred pragom; drugi so pospali za mizo. Celó ponosni Babnik se je najedel hvale in Lojze napil ljubezni ob strani svoje zaročenke. Kadar je človek vsega naveličan, tedaj ne potrebuje drugega nepo spanje.

Po hiši se je razlival neprijeten vonj po dimu in po razlitem vinu.

6. Usodni načrti.

Škorec, ponarejalec denarja, in njegov tovariš poštár Vintar se nista udeležila predpustne zabave. V Bukovje jima ni dišalo zato, ker bi utegnila njuna navzočnost vzbuditi nepotrebno sumničenje. Nevarno je bilo, da bi ju kdo ujel v zanko. Ravnala sta se po pogovoru, ki pravi: «Kdor ima na glavi maslo, naj ne hodi na sonce.»

Tisto noč sta sedela v zakurjeni sobici, za- topljena v svoje načrte. Tukaj ju ni mogel nihče motiti. Šum z roviškega trga ni dosegel skrite podstrešne celice; celó zvon iz ponosnega vaškega zvonika je komaj prodril vanjo, kadar je naznanil uro. Okence je bilo obrnjeno na dvorišče.

Pred njima na mizi je stala lična steklenica. Počasi sta srebrijala žganje iz malega šilca in prigrizovala orehovo potico. Menila sta se o važnih zadevah.

«Bukovčani so tihi, da malo takih», je hvalil Škorec prebivalce gorske vasice. «Skoro ves denar so že zamenjali.»

«Ti ljudje so res podjetni», mu je pritrtil poštar Vintar. «Midva bi se od njih lahko marsičesa naučila.»

Škorec je odklonil: «Kar za zgled naj ti bodo. Zame pa delajo drugi...»

«Ali samo zate? In jaz ne bom imel ničesar od tega?»

«Nekaj boš že dobil... Toliko, kolikor si zaslužil...»

«Oho!» je zategnil Vintar. «Za nekaj grošev ne bom hodil s tabo po hribih...»

Škorec mu je zasolil: «Pa si pomagaj! Koliko si pa že zamenjal?»

«Saj veš, da nimam časa», se je vznejevoljil poštar.

«Tedaj moraš koga najeti...»

«Svetovalec ob nič ne pride... Na koga naj se pa zanesem?»

«Meniš li, da zanesljivih ljudi ni več na svetu?»

«Redki so, jako redki. In z lučjo jih moraš iskati pri belem dnevu.»

«Nekateri ljudje so takšni, da nikomur ne zaupajo...»

«Najdemo pa tudi take, ki vsako reč na zvon obesijo...»

Prebrisanec je začel modrovati: «Vsakdo bo molčal. Vidiš, tako je: kdor spravlja ponarejene bankovce v promet, je prav tako kaznovan, kakor tisti, ki jih izdeluje...»

(Dalje prihodnjč.)

je zašel naš obrt. Razna obrtna zastopništva so v prejšnjih boljših časih popolnoma pozabila na splošnost in so gledala samo nase. Zato beremo danes razna poročila o odnošajih mojstra do pomočnika, pomočnika do vajenca, in če pogledamo njihov socialni položaj, vidimo, da je popolnoma nemogoče odpraviti postranski zaslužek mlajših in starejših delovnih moči. Temu pa je kriv precej tudi novi obrtni zakon, ki posveča vse premalo pažnje socialnemu vprašanju in propasti obrtniškega stanu. Danes propadeta obrtnik in njegov delavec. Oba gledata s strahom, kaj jima utegne prinesiti najbližja bodočnost. Oba živita v negotovosti do sebe in svoje družine.

Novi obrtni zakon določa tudi zelo stroge mojstrske izpite, in to prav zaradi tega, da se onemogoči porast novih mojstrov. Tudi v tem tiči slabost. Če pade pomočnik pri mojstrskem izpitu in mu ni zaradi slabega gmotnega položaja moči izpita ponavljati, je primoran šušmariti. Mnogo bi vsemu temu odleglo, če bi bila današnja mladina organizirana v strokovnih organizacijah, ki bi se potegovale za izboljšanje njenega položaja. Tako pa tava dandanes obrtniška mladina v raznih društvih, ki nimajo načrta za socialno izboljšanje.

Zatreti šušmarjenje popolnoma, ne bo lahko delo. Predvsem so za to poklicane obrtniške zadruge in strokovne organizacije, ki bi združene z odločilnimi oblastmi mogle ozdraviti to rak-rano. Pogoji za uspešno rešitev tega socialnega vprašanja pa bi bili: Odpraviti je treba izkoriščanje delovnih moči; uvesti se mora strogo nadzorstvo pri posameznih obrtnih panogah, ki imajo preveč obrtnega naraščaja; prav tako se mora uvesti nadzorstvo nad nepošteno konkurenco in nad obrtniki, ki izrabljajo svoje delavstvo. Posamezne zadruge morajo imeti enake cene za svoje proizvode; po strokovnih organizacijah se morajo sestaviti skupne pogodbe s pomožnim osebjem; zadruge morajo voditi točen pregled o tujcih, ki odjedajo našemu delavcu kruh.

Če bi obrtna zastopništva med drugim upoštevala navedene točke, bi nedvomno prišli boljši časi za obrtnika in s tem seveda tudi za njegovega delavca.

Kratke vesti

— **Hmeljarsko društvo za Slovenijo** obvešča vse hmeljarje, da je odobrila Privilegirana agrarna banka v Beogradu Savinjski posojilnici v Zalcu kredit v znesku 500.000 Din za obiranje in sušenje letošnjega hmeljskega pridelka. Vse hmeljarje, ki se hočejo poslužiti tega kredita, pozivljemo, naj se zglase glede podpisa potrebnih listin osebno v pisarni Savinjske posojilnice v Zalcu do dne 1. avgusta t. l., ker se na poznejše zglasitelje ne bo moglo več ozirati.

— **Opozorilo.** Kmetovalcem, zlasti malim, se je nasvetovalo, naj se poslužujejo kitajskega načina setve pšenice. O tem se je v listih že mnogo razpravljalo. Kljub hudim časom, ki zahtevajo razumno ukoriščanje zemlje, se je pa našla pri nas le ena bela vrana. Naši kmetje si lahko ogledajo to polje zdaj v zorenju na Gueratovem posestvu preko Save v Hrasniku, kjer je ta poizkus izvršil napredni oskrbnik posestva, ki je pripravljen zanimancem pokazati in jim obrazložiti ta način gojenja žita. Kar veselje je gledati to veliko pšenico s težkim klasjem. Poizkusite tudi drugi, saj vas nič ne stane!

— **Za tri milijarde dinarjev** so se zmanjšali zaradi dolarjevega padca naši državni dolgovi v Ameriki, tako da znašajo sedaj sedem milijard dinarjev.

— **Živinozdravstvena razstava**, ki bo v okviru letošnjega jesenskega velesejma v Ljubljani od 2. do 11. septembra, bo prav za vsakogar zelo zanimiva in poučna, saj bo obsežna in verna slika sodobnega živinozdravstva, kakršne doslej še v tujini niso imeli.

— **Naš pšenični pridelok.** Te dni se je pričela trgovati na novosadski borzi že nova pšenica, in sicer po 130 do 137.50 Din za metrski stot, kakor

je bilo pričakovati. Cena stari pšenici se je do zadnjega gibala nad 210 Din za metrski stot, kar priča, da smo prišli v novo žitno letino skoro brez vsakih starih zalog in da smo od lanskega pšeničnega pridelka porabili za domačo prehrano skoro vse do zadnjega zrna. Uradne cenitve vsega našega letošnjega pšeničnega pridelka še nimamo, pač pa imamo že prvo uradno cenitev pridelka pšenice v naši žitnici: dunavski banovini. Poprečni pridelok pšenice v tej banovini je prav zadovoljiv in znaša 15.17 metrskega stota, dočim je bil v rekordnem letu 1931. le malo večji, namreč 16.29 metrskega stota. V posameznih okoliših je pridelok prav različen. Zlasti se opaža, da je obilno deževje povzročilo škodo v nižjih legah, dočim je bil v višjih predelih, zabeležen rekorden donos. Tako znaša n. pr. donos na hektar v srezih Odžacih in Bački Palanki celo po 20, v srezih Velikem Bečkereku in Batini po 18, v srezu Apatinu 17 in v srezih Novem Sadu in Subotici po 16 metrskih stotov. Slabi uspehi so bili zabeleženi zlasti na jugu dunavske banovine, n. pr. v srezih Smederevu in Gornjem Milanovcu, kjer je znašal pridelok komaj po 7 metrskih stotov na hektar. Skupaj se uradno ceni pridelok pšenice v dunavski banovini na 13.05 milijona metrskih stotov, kar je vsekakor mnogo, zlasti če upoštevamo, da smo lani po končni cenitvi pridelali v vsej državi komaj 14.5 milijona metrskih stotov.

DOMAČE NOVOSTI

* **Občinske volitve v dunavski banovini.** Kakor čujemo, bodo v kratkem razpisane občinske volitve v dunavski banovini in se bodo vršile dne 17. septembra.

* **Izplačevanje pokojnin državnim upokojujencem v tujini.** Ministrstvo za finance je izdalo pod št. 29.790/I z dne 10. julija 1933. pojasnilo glede izplačevanja pokojninskih prejemkov tistim jugoslovanskim državnim upokojujencem (upokojujencem), ki stalno žive (ali so živeli) izven ozemlja naše države. Po tem pojasnilu se bodo pokojnine tudi vnaprej izplačevale takim, v tujini živečim našim državnim upokojujencem le v roke pooblaščenec, ki so jih prizadeti upokojujenci pooblastili, da zanje v naši državi prejemajo pokojnino, izplačano jim v dinarjih. V tujino se torej pokojnine naravnost sploh ne bodo več nakazovale, niti ne v tuji valuti. Brez novega, posebnega dovoljenja ministrstva se bodo izplačevale tudi v bodoče po pooblaščenih pokojnine tistim upokojujencem, katerim je bilo tako dovoljenje svoj čas že izdano, četudi je njegova veljavnost že potekla. Prejemali bodo pokojnino tudi vsi tisti državni upokojujenci v tujini, ki so za navedeno dovoljenje že zaprosili, pa jim do dne 15. oktobra 1932. še ni bilo izdano. Ministrstvo bo odločilo v vsakem primeru posebe, ali se sme pričeti z izplačevanjem takim upokojujencem. Isto velja tudi za upokojujence, katerim se pokojnina v tujini ni izplačala, ker njihove prošnje za dovoljenje uživanja pokojnine izven države (po § 157. zakona o uradnikih) niso bile do dne 15. oktobra 1932. še rešene, pa so se kesneje zato vrnili v domovino, a za čas bivanja izven države pokojnin niso prejeli. Tudi v teh primerih bo ministrstvo odločilo za vsak primer posebej. Ne bodo pa mogli prejemati v bodoče pokojnin v tujini vsi tisti upokojujenci, ki sploh niso zaprosili za dovoljenje po § 157. zakona o uradnikih ali jim je bila ta prošnja zavrajena, oziroma že izdano dovoljenje naknadno odvzeto. Če se le-ti vrnejo v državo, se bo vsem od dne povratka v državo pričela izplačevati pokojnina za bodoče. Za čas bivanja v tujini pa le tistim, katerim prošnja ni bila zavrnjena, oziroma jim izdano dovoljenje ni bilo naknadno odvzeto.

* **Sprejem mladeničev v vojaške poklice.** Razpisan je do 10. avgusta sprejem v vojaško obrtniško in v šolo vojnotehničnega zavoda za mladeniče od 11. do 16. leta starosti. Pojasnila daje in

vse druge vojaške zadeve ureja Franc Per, kapetan v pokoju, Ljubljana, Maistrova ulica, nasproti vojašnici vojvode Mišiča.

* **Zveza bojevnikov razpuščena.** Bańska uprava dravske banovine je razpustila Zvezo bojevnikov v Ljubljani, ker so njeni voditelji prekorali dovoljeno področje ter pričeli uganjati politiko in mržnje.

* **Visoka starost.** Na graščini Kotu pri Mirni na Dolenjskem je praznovala na dan sv. Ane svoj 90. rojstni dan gospa Ana Dolarjeva, vdova po graščaku, in mati tamošnjega posestnika in majorja v pokoju g. Primoža Dolarja. V visoki starosti je gospa Ana še popolnoma svežega in čilega duha. Živijo ji še trije otroci, 11 vnukov in vnukinj in 14 pravnukov in pravnukinj. Še mnogo srečnih let!

* **Osemdesetletnica Ferdinanda Marinška.** V prijazni in gostoljubni hiši pri Lovreku na Prelogah so nedavno slavili 80letnico rojstva očeta g. Ferdinanda Marinška, ki se je rodil dne 1. julija 1853. v Stranica pri Konjicah. Slavljencec je telesno in duševno izredno dobro ohranjen, prava krepka kmečka korenina, kakršnih je dandanes že kaj malo med nami. Vskakdo, ki mu je s čestitko stisnil roko, je prepričan, da bo mož dočkal še 90letni in 100letni jubilej. Slavljencec tudi mi iskreno želimo še prav mnogo srečnih let!

* **Obsodba punktaša.** Pred novomeškim kazenskim senatom trojice se je vršila te dni razprava proti Janezu Hladniku, kaplanu v Metliki, in Antonu Obermanu, posestniku v Vidošičih pri Metliki, zaradi zločina po členu 3. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Kaplan je bil obtožen, ker je letos v začetku meseca februarja prevzel in razdal po Metliki in okolici večje število letakov z natisnjeno «Slovensko deklaracijo» in pozivom «Svoji k svojim!», Anton Oberman pa, ker je sprejel od kaplana nekaj letakov in jih raztrosil po Vidošičih. S tem sta propagirala in nameravala ustvariti pri drugih prepričanje in razpoloženje, da bi se izpremenila današnja državna ureditev in politični socialni red v državi. Obtoženca sta dejanje priznala. Pri razpravi so se prečitale razne listine, nato pa je predlagalo državno tožilstvo kaznovanje po obtožbi, a branilec oprostitev, odnosno milo, pogojno kazen. Sodišče je obsodilo kaplana Hladnika na tri mesece strogega zapore brez pogojno, Obermana pa na tri mesece strogega zapore pogojno na štiri leta. Branilec je prijavil revizijo in priziv.

* **Če udari strela.** Kadar ne moreš ugotoviti, ali je koga zadela strela ali je sicer umrl drugače, preišči njegovo obleko. Če je res treščilo vanj, je strela skoro gotovo stopila denar ali katerokoli kovino, ki jo je imel pri sebi. Prva pomoč takšnemu nesrečniku bodi umetno dihanje, ki naj traja eno uro ali še dlje.

* **Zrtve reke Mure.** Med vasema Lutverci in Podgradom sta se nedavno kopala 18letni Alojzij Maček in 25letni Anton Štrakl, viničarska sinova iz Hercegovščaka. Prvi je skočil v hladno in de-ročo Muro Maček, ki ni bil spreten plavač. Ker ni mogel ovladati valov, je pričel klicati na pomoč Štrakla, ki je res skočil za njim. Onemogli Maček se je oklenil reševalca tako močno, da si slednjič tudi ta ni mogel pomagati. Tako so valovi oba odnesli s seboj. V njuni družbi je bil sicer še neki hlapec, a ker ni znal plavati, je bila vsaka rešitev nadebudnih mladeničev, čijih žalostno smrt ljudstvo pomiluje, popolnoma nemogoča. Štrakl se je šele pred kratkim vrnil domov od vojakov. — Dne 17. t. m. so potegnili iz Mure v Krogu utopljenca v kopalnih hlačah, starega približno 30 let. Po raztelesitvi so ga pokopali v Krogu. Utopil se je najbrž v nedeljo prej, zakaj truplo je bilo še čisto sveže. Najbrž je iz Avstrije, ker so baje že pri Cmureku videli v valovih Mure utopljenca s kopalnimi hlačami.

* **Zrtve Save.** V kopalnišču pri Štirnu na Jezici pri Ljubljani je 19. t. m. utonil, ker ga je prijel nenadno krč, šofer Alojzij Aškerc, star 36 let in pristojen v Brežice. Iz vode so ga po-

tegnili pri Tomačevem. — Minuli ponedeljek je zahtevala Sava v Ribnici pri Jesenicah na Dolenjskem dve žrtvi. Utonila je 22letna Marija Matkovič, edina hči posestnika iz Koritnega, in 18letna posestnikova hči Amalija Bizjak iz Ribnice. Dekleti sta se kopali v Savi, in sicer na kraju, kjer voda ni globoka. Sredi Save je pa sipina, zelo prikladna za solnčenje. Hoteli sta na sipino, prijeli sta se za roke in krenili proti nji. Naenkrat jima je pa zmanjkalo tal pod nogami, Matkovič se je začela pogrezati in je potegnila za seboj tudi Bizjakovo. Zašl. sta bili v tolmun. Z brega so ju gledali ljudje, a so mislili, da sta nalašč izginili pod vodo. Ker je pa le nista hoteli prikazati iz vode, je skočil Amalijin brat z nekaterimi fanti v čoln, da bi potegnili dekleti iz vode. Šele čez dve uri so našli truplo Bizjakove, dočim trupla njene tovarišice Matkovičeve niso mogli najti, pač pa so ga našli šele drugo jutro na nasprotni strani reke.

Požar v Hlaponcih. V neki zadnjih noči je nastal ogenj v poslopju kočarja Andreja Kokalja v Hlaponcih. Požar je zapazil sosedov sin Jožef Novak, ki se je vračal domov. Sprva je mislil, da gori hiša njegovega očeta, in šele ko je prišel bliže, je videl, da gori pri Kokaljevih, ki so že vsi spali in jih je moral zbuditi. Kar hitro so začeli skupno gasiti ogenj, ki se jim ga je posrežilo tako omejiti, da so obvarovali stanovanjsko hišo pred večjo poškodbo. Zgorela je samo streha. Sumi se, da je vrgel kak potnik v slamnato streho cigaretni ogorek, ker stoji hiša ob občinski cesti. Škodo krije zavarovalnina.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

PISMO IZ POLJANSKE DOLINE.

Poljane nad Škofjo Loko, 23. julija.

Pri nas je toča nekaj nenavadnega, vendar je zadnji petek popoldne ob hudem naliivu oplazila spodnji del doline. Pričelo se je vrteti pri Javorjah in se je sukalo čez Gabrško goro, Smoldno tja do Ruparja v Kovskem vrhu. Ponekod je stolkla toča vse, kar je dosegla. Najbolj je prizadet posestnik Skoblanc v Smoldnem, bolj ali manj pa so oškodovani vsi. V Kovskem vrhu se poleženi pšenici ni nič zgodilo, oves, ki je stal, je pa stolčen popolnoma. V Bukovem vrhu je zrele črešnje, ki so čakale na obiralce, sklatilo z listjem vred. Škoda je seveda ogromna. Med neurjem je divjala tudi strela, ki pa ni napravila posebne škode, razen pri nekem posestniku na Valči, kjer je udarila v hišo in opraskala omet.

Sedaj, upamo, se bo vreme zopet ustalilo, kar je prav, saj dela imamo dovolj. Je žetev po hriboh, a nekateri šele kose, posebno v senožetih. Letoviščarjev je pri nas čimdalje več, zlasti še kopalcev v Sori. Kopalščice, o katerem se je domnevalo, da bo preveliko, bo sčasoma še premajhno. Ne le pri nas, ampak tudi v Gorenji vasi je večji prtok ljudi, ki se zanimajo za vse, posebno pa za osvežujočo Soro. Pogrešali bodo samo steze, če ukrenejo tudi drugod posestniki isto, kar so v Poljanah. — Sedaj je končano smukanje borovnic za žganjekuho, ki je prineslo marsikateri «smučarki» lep denar. Čuje se, da žganjekuha borovnic ne bo tako prosta, kakor je bila doslej, ker bo treba vsako kuho prijaviti finančni kontroli 24 ur vnaprej in plačati trošarino od vsakega litra žganja čez 15 žganjarskih «granov». Edino prosto bo še kuhanje žganja iz sadja, ki se doma pridelava in za domačo porabo. (Že v zadnji številki smo poročali na četrti strani, da je naravno žganje še vedno trošarine prosto. Opomba uredništva.)

SHOD POSLANCA DRMELJA V BOŠTANJU.

Predpreteklo nedeljo zjutraj je bil v Boštanju dobro uspel shod narodnega poslanca, g. Alojza Drmelja, ki mu je predsedoval župan in predsednik krajevne organizacije JRKD gosp. Franc Drmelj.

Gospod poslanec se je v svojem govoru bavil predvsem z gospodarskimi vprašanji splošnega in krajevnega značaja, posebno s hudo krizo, zaupanja, ki je imela za posledico škodljivo in brezplodno skrivanje denarja, kar je spravilo v nemalo stisko mnoge naše banke in posojilnice. Veliko upanja imamo po dveh slabih letinah v letošnjo letino. Žito in krompir sta dobro obrodila, slabše koruza, grozdje pa je zakasnelo zaradi hladnega deževnega vremena. Kar se tiče železnice med Sevnico in Št. Janžem, bi bila gotovo že zgrajena, če ne bi bile ustavljene reparacije v naravi. Sedaj je gradnja te proge zopet v načrtu javnih del za omiljenje brezposelnosti. Po novem občinskem zakonu bodo morale imeti nove občine najmanj tri tisoč prebivalcev in davčno podstavo najmanj sto tisoč dinarjev. Po sedanjem načrtu bosta občini Boštanj in Studenec združeni. Po zložitvi občin pride na vrsto ureditev srezov. Po agrarni noveli preide sedaj zemlja agrarnih zakupnikov z zelo ugodnimi plačilnimi pogoji takoj v njihovo last. Dočim se JRKD razvija v enotno mogočno vsedržavno stranko, je izjavil novinar g. Oton Ambrož, vidimo na drugi strani med opozicijo popoln razkroj. Razne opozicijske skupine družijo le nasprotstvo proti gradilnemu delu sedanjega režima. Letos ne hodijo več po naših slovenskih vaseh krivi preroki, ki so prejšnje leto napovedovali razne roke, ob katerih se izvrše neke »izpremembe«. Vsi ti roki so že davno potekli, ne da bi prišlo do »izpremembe«. Naši nasprotniki so zato že izgubili vsako upanje in mnogi od njih vstopajo sedaj v našo stranko, ker so že siti brezplodne opozicije. Potrebno pa je, da se še bolj organiziramo in že sedaj pripravimo na občinske volitve, ki morajo postati prvi dokaz ogromnega razmaha naše stranke.

LEP SHOD JNS V OPLOTNICI.

V nedeljo 16. t. m. je konjiška sreska organizacija JNS sklicala v Oplotnico shod, ki je bil takoj po rani sv. maši pod vaško lipo, kjer je bil postavljen govorniški oder z mizo in za njo državni grb in kraljeva slika.

Na govorniškem odru so se zbrali odborniki krajevne organizacije iz Oplotnice, gospodje narodni poslanec Karel Gajšek, član banovinskega sveta notar Rado Jereb, podpredsednik sreske organizacije dr. Ervin Mejak, odposlanec banovinskega tajništva iz Ljubljane in domači župani. Shodu je predsedoval g. Jožef Kruhar, posestnik v Malahorni.

G. odposlanec banovinskega tajništva je obrazil notranji politični položaj, program stranke in podal sliko nove dobe političnega življenja. Notar g. Rado Jereb je v daljšem govoru poročal o gospodarskem delu za konjiški srez vobče, a še posebej o jako uspešnem delu domačih gospodarskih organizacij ter zaključil svoj govor s pozivom na složnost. Domači narodni poslanec gosp. Karel Gajšek je podrobno orisal svoje delovanje za konjiški srez, govoril o nameranih ukrepih vlade na gospodarskem polju, zlasti o rešitvi denarne krize, in dajal potrebna navodila za delo v domači krajevni organizaciji.

Lepo uspeli shod, ki se ga je udeležilo krog 350 ljudi, je zaključil predsednik gosp. Jožef Kruhar, z željo, da tudi tisti Oplotničani, ki še vedno nočejo uvideti koristnosti dela vsedržavne stranke, vstopijo čimprej vanjo. motil zasebnik Franc Celcer.

Shod je s hujskajočimi medklci ves čas Po shodu, točno ob 9. uri, se je z lipe vsulo kakih 30 gnilih jajc na državni grb in na stol, kjer je sedel za časa shoda zastopnik politične uprave. Jajca so bila v košari, privezani z vrvice na navadno budilko. Čim je budilka ob 9. uri zazvonila, se je vrvice izmaknila in košara z jajci vred je padla z lipe. Pametno ljudstvo obsoja z ogorčanjem slična početja. Zaradi tukajšnega se bodo morali seveda storilec zagovarjati pred sodiščem.

NAŠI NA TUJEM

VESTFALSKO PISMO.

Gelsenkirchen, 20. julija.

Jugoslovensko društvo sv. Barbare je proslavilo 9. julija petindvajsetletnico svojega obstoja, obenem pa smo praznovali Vidov dan. Pri tej priliki je počastilo društvo štiri še preostale ustanovitelje, vsi drugi so se že preselili drugam ali pa so pomrli. Štirinajst članov je vzela svetovna vojna. Naši štirje slavljenci štejejo skupaj že lepo število 277 let. Najbolj žilav in zdrav je predsednik g. Anton Koncilija, prava dolenjska korenina. Vse ga občuduje pri njegovem delu in njegovih glasnih govorih za slovo v delavskih naselbinah. Malo je tukaj Slovencev, ki ga ne bi poznali, saj je tudi predsednik pogrebne blagajne, ki ima precej imovine. Slavljence uživa velik ugled pri Nemcih in nas zastopa povsod in v vsem. Naj dá dragemu Antonu Bog še mnogo zdravih in veselih let!

Proslave se je udeležilo čez 400 ljudi od jugoslovenskih podpornih rudarskih društev in društev sv. Barbare. Ob 10. uri popoldne je bila sv. maša, ki jo je daroval ugledni izseljenjski komisar č. g. Goričar, popoldne pa slovesna pridiga in pete litanije. Gospodu komisarju se zahvaljujemo za lepe besede v cerkvi pri obeh pridigah. Priporočal nam je, naj ljubimo svojo domovino in svoj materinski jezik ter naj ostanemo verni katoličani, čeprav smo v tujini. Prosil in rotil je očete in matere, naj skrbijo za mladino, da bo vzgojena v narodni jugoslovenski zavesti. zakaj mladina je naša bodočnost. Proslave so se udeležila tudi naša konzula iz Düseldorfa, gg. dr. Ribař in Živadinovič z gospo soprogo, in g. Bolha. Vsi so prisostvovali tudi popoldanski službi božji. Zvezni predsednik podpornih društev, g. Pavel Bolha, je lahko ponosen na takšno udeležbo.

Ko smo prišli iz cerkve v veliko katoliško dvorano, nas je že čakalo 17 kolesarjev iz Gladbecka in Horsta, znanih avstrijskih monarhistov, podkupljenih od avstrijskih baronov. Žal so bili med njimi tudi naši rojaki, ki so se hvalili, kako bodo razbili veselico, prepričali, da ne bomo smeli govoriti po slovensko, in vrgli iz dvorane sliko našega kralja. Prišli so pod imenom Hitlerjeve stranke, misleč, da nas bodo s tem prestrašili, a so zadel z glavami v zid jugoslovenske trdnjave.

Ko so zasedli naši ljudje mize v dvorani, so hoteli tudi zagrizenci imeti svojo mizo. Tedaj pa jih je zagledal naš vestni predsednik Tone ter jih s takim glasom pozdravil, da so začeli takoj klobuke iskati in da so komaj našli vrata. Tone je govoril tako dolgo po slovensko, da so naposled vsi izginili. Člani smo jih pri vratih pozdravili in spravili hitro na ulico. Tako so dobili, kar so iskali. Nato pa je dospela nemška policija, ki je mislila, da so to res Hitlerjevi pristaši. Ko ji je pa naš konzul g. dr. Ribař razložil, da so to naši razdiralci, so jo te-ti brž ubrali domov na kolesih. Za voditelja Drnovška iz Gladbecka in za ostale se obetajo posledice tudi od nemške strani, da bodo vedeli, kdaj so bili zadnjič na naši proslavi.

Ko se je bil tako zrak izčistil, se je nadaljevala proslava v lepem redu. Navdušeno pozdravljen je povzel besedo konzul g. dr. Ribař in nam orisal zgodovino in pomen Vidovega dneva. Razveselil je naša srca, ker je rekel, da so konzularni uradniki zastopniki in naši zaščitniki na tujem in posredovalci med našo in nemško državo. Z navdušenjem smo sprejeli po njem pozdrav našega ministra za socialno politiko g. Ivana Puclja, kateremu se srčno zahvaljujemo za darilo, poklonjeno ob petindvajsetletnici. Potem je pokazal g. konzul na sliko Njegovega Veličanstva kralja, vso okrašeno s cvetjem, ter rekel: «To je naš modri gospodar naše velike Jugoslavije! To je miroljub, ki ni mogoče dalje gledati in trpeti strankarskega prepira med

narodom.» Vse v dvorani je vstalo in klicalo navdušeno: «Živel kralj, živela kraljica Marija!» Nato je godba zaigrala jugoslovensko himno, ki jo je vsa dvorana z njo prepevala. Nadalje se je g. konzul med svojim govorom spominjal nemškega predsednika Hindenburga in državnega kancelarja Hitlerja, ki smo jima tudi izkazali čast. Nastopni govornik, g. konzul Živadnovič, je lepo po srbsko govoril. Naglašal je, kako je bilo potrebno združiti tri bratske narode v eno močno državo. Toda preden se je to zgodilo, je preteklo mnogo dragocene krvi na Kosovem polju, v bojih proti Turkom in med svetovno vojno. Zato moramo ljubiti in spoštovati ter ne smemo nikoli pozabiti vseh tistih, ki so žrtvovali za naš življenje. Na predlog g. Bolhe smo počastili spomin padlih junakov z dvominutnim molkom. Zatem je razdelila hčerka našega predsednika gđc. Matilda Jožefa med gospode krasne cvetlice v spomin zvestobe do domovine in naroda. Naš predsednik je podelil besedo zastopniku nemške Narodnosocialistične stranke, gospodu Krusseju, ki je občudoval v svojem lepem govoru našo manifestacijo za naš in za nemški narod ter zaključil svoj govor s klicem: »Heil Hitler!» Nato je izročil konzul g. dr. Ribač odlikovanje našega kralja, svojeročno pismo z redom sv. Save, nemškemu rojaku dr. Arrensu, slikarju-umetniku v Gelsenkirchenu, ki ima velike zasluge za opisovanje in slikanje naše zemlje in življenja po naših deželah in mestih, kakor smo videli na njegovi razstavi. Nemški listi so odlikovanje vsi opisali in ga občudovali posebno zato, ker je umetnik sam nacionalist.

Žene in članice so pripravile zatem prigrizek gospodom in članom, pri katerem seveda ni bilo brez kranjskih potic. Prav zadovoljni so odpotovali gg. gostje ob zvokih koračnice «Hej Slovani» in ob vzklikanju «Na svidenje!» Ko se je slavje nadaljevalo, je prišel v dvorano še naš domači g. župnik, ki ga je g. Bolha prav pristrčno pozdravil. G. župnik se je kaj-lepo zahvalil za pozdrav ter zaklical «Živijo», česar se je naučil od nas. — Naše društvo se na tem mestu vsem bratskim jugoslovenskim društvom, odnosno njihovemu članstvu, prav iskreno zahvaljuje za številni obisk, društvu sv. Barbare v Herne-Holt hausenu pa še posebej za denarno darilo, ter kliče vsem skupaj: «Živeli!»

NAŠA PROSVETA V TUJINI.

G l a d b e k, sredi julija.

Tu smo imeli meseca junija prav lepo slovesnost s slovensko gledališko igro. Posetili so nas tudi gospodje: konzul dr. Ribač, izseljenski komisar Goričar, izseljenski duhovnik iz Holandije Oberžan in predsednik društva sv. Barbare duhovni svetnik in vikar Tensundern iz Hövela pri Hamu, predsednik Katoliške jugoslovenske zveze Lindič kakor tudi več predsednikov in odbornikov obeh društev. Igrali so otroci slovenske šole v Gladbeku, ki jo vodi že dve leti g. Franc Mlakar. Popoldne je bila procesija v čast Materi božji, ki se je je udeležilo veliko Slovencev. Izseljenski komisar je imel nagovor najprej v župni cerkvi, potem pa smo šli v roko delsko dvorano, ki je bila nabito polna. Z velikim navdušenjem smo poslušali otroke, kako lepo so peli slovenske pesmi in jugoslovensko državno himno. Kaj-lepo so dečki igrali, a deklice izvajale sokolsko telovadbo in živo sliko «Kraljico rož» v jugoslovenski državni barvi. Potem so igrali odrasli mladeniči in odrasle mladenke. Gospod konzul je nato lepo govoril o naši domovini in o dobrem jugoslovenskem kralju. Govorila sta tudi gospoda duhovnika Oberžan in Tensundern, ki je posebno vsem slovenskim materam polagal na srce, naj uče doma otroke slovensko, češ da je mati najboljša učiteljica. Ob 10. uri zvečer se je lepa svečanost končala.

Buenos Aires (Argentinja) Od nas se je poslovil vrli prijatelj Anton Verdenik iz Ptujске gore, ker se je povrnil v staro domovino. Vsi njegovi prijatelji mu želimo mnogo sreče in uspeha.

Lendero Franc, Mlakar Anton, Bauman Franc, Ivančič Anton, Kostanjevec Franc, Ules Anton, Brencl Ivan, Muršič Jernej. Obenem pozdravljamo tudi vse svoje prijatelje in prijateljice z Dravskega polja.

Slovinci v Ameriki. V predmestju Chicaga se je pripetila prve dni meseca julija strahovita avtomobilska nesreča. Trčila sta dva avtomobila. V enem so bili 40letna Margareta Habjan s sinovoma Valterjem in Standleyjem in 30letna Ana Plahuta iz Hinsdaleja. Obe ženski in 17letni Valter so bili takoj mrtvi, a Standley, ki je šofiral, nevarno ranjen. Nesrečo je zakrivil newyorški policaj, ki je prezrl prometni signal «stoj» in ni avtomobila ustavil. V njegovem avtomobilu so bili vsi ranjeni in neki ranjenec je v bolnišnici kmalu umrl. — V West Newtonu je 17. junija vlak do smrti povozil Freda Povirka. Pokojnik je bil star 25 let in rojen v Ameriki, kjer žalujejo za njim starši, brat in sestra. — V Johnstownu je med delom omedlel 24letni Ludovik Hreščak, čez tri dni pa v bolnišnici umrl. Rodil se je v Ameriki, kjer zapušča starše. — V Caverdaleju se je 17. junija smrtno ponesrečil v premogovniku poitalijančeni Slovenec Piviedori, doma iz okolice Vidma v Furlaniji in star 45 let. — V istem kraju so pokopali istega dne Martina Homca, ki je podlegel spricho operacije. — Nadalje se je v tem kraju pri delu v rudniku hudo ponesrečil Josip Bukovec. Zasulo ga je kamenje in so ga komaj rešili. — V Rock Springsu so našli v postelji mrtvega Franca Romiša. Najbrže ga je v spanju zadela kap. — V Chisholmu je Ludovik Andolšek tako nesrečno padel, da si je prebil lobanjo. — V Milwaukeeju se je pripetila težka prometna nesreča, pri kateri je izgubil življenje Robert Dumin. Nesrečo je zakrivil baje Ivan Urbas, ki je Dumina podrl z avtomobilom tako, da je padel pod mimo vozeči tramvajski voz, ki ga je razmesaril. — V Jolietu je umrl 19letni Rudolf Pulman. S tovariši se je odpeljal v sosedno mesto na piknik. Na povratku je padel pod vagonček, ki ga je strahovito razmesaril. Pokojnik je bil zelo nadarjen. Lani je dovršil višjo šolo, pred meseci pa je opravil tudi pilotski izpit. — V Detroitu je diplomiral za inženjerja zrakoplovstva Virgil Simonič iz Calumeta, kjer ima starše.

Banka Baruch 15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršni vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1438-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 3967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Borovnični kompot brez sladkorja. Borovnice preberli, vse mehke, gnile ali nezrele odstrani, nato jih stresi v dobro s sodo pomito posodo, postavi na mil ogenj (ne na odprt štedilnik) in pusti, da počasi zavro. Večkrat jih premešaj, da se ne prismođe. Ko so borovnice vrele v lastnem soku pet minut, so kuhane. Postavi jih na stran, da se samo malo ohlade, nato pa jih napolni v navadne, bolj majhne kozarce in jih dobro zamaši z novimi zamaški. Steklenice moraš že prej pripraviti, jih dobro pomiti, osušiti in segreti, da ne počijo, ko jih polniš s še vročim kompotom. Prav tako moraš zamaške prej dobro prekuhati, da se zmehčajo in osnažijo. Ko se steklenice ohlade, jih zadelaj s pečatnim ali navadnim voskom, nato pa jih shrani v hladni shrambi. Kompot daš pozimi na mizo in šele takrat po okusu sladkaš.

Kavina esenca. 15 dek žgane kave zmelji, jo stresi v lonec in nalij liter vrele vode. Ko kava prevre, jo odstavi, in ko se vsede, jo pol litra zlij v steklenico, drugo polovico pa odcedi v lonec, v katerega daš pol kile sladkorja. Ko se sladkor v kavi raztopi, zlij še to kavo v steklenico in dobro zamaši. Tako kuhana kava se drži najmanj osem dni, treba pa je je samo dve žlici priliti k skodelici mleka. Posebno priporočljivo je tako pripravljeno kavo jemati s seboj na izlete, ker se mleko dobi v vsaki kmečki hiši, a kava težje.

Črešnjev kipnik. Mešaj, da naraste, 10 dek sirovega masla, 8 dek sladkorja in 4 rumenjake, nato primešaj 6 dek olupljenih zmletih mandeljnov ali pa orehov in tri v mleku namočene, stisnjene in pretlačene žemlje. Potem primešaj še sneg štirih beljakov. Skledo ali pa kozo dobro namaži, jo pošuj z moko in stresi vanjo polovico testa, na katerega položi oblate, po oblatih potresi 30 dek črešnje, ki se morajo pobrati iz njih koščice. Potem zlij po črešnjah še ostalo testo, ga lepo razravnaj in peci pri srednje vročem ognju približno pol ure.

Praktični nasveti

VRTNICE.

Večina vrtnic je odcvetela, le tu in tam je še kakšen cvet. Zato moramo vse visoke kakor tudi vse nizke vrtnice pregledati in odrezati odcvetela cvetna stebila, suho in grdo listje in vse divje poganjke v cvetni kroni, po steblu in iz korenin; tudi one, ki rasejo precej oddaljeno od samega stebila. Ti poganjki zelo slabe žlahtno vrtnico, ker ji jemljejo moč. Tako obrezane in očiščene vrtnice kmalu spet nastavijo novo popje in se spet najlepše razcvetijo. V tem času pa moramo skrbeti za zadostno vlago ter jih pridno zalivati in jim po potrebi tudi gnojiti.

Seveda pa moramo gledati, da uničujemo na vrtnicah mrčes in druge zajedavce, ki tudi zelo ovirajo razvoj in obilno cvetenje.

Odcvetele so iz večine tudi že vrtnice plezalke (ovijalke). Tudi tem porežemo ves les, na katerem je bilo cvetje. Pustimo le letošnje mlade in krepke poganjke, na katerih bo prihodnje leto spet vse polno cvetja. Slabe in krive poganjke porežemo, ali le delno ali pa do tal. Nato vrtnico nekoliko okopljemo in obsujemo s kompostnim gnojem ter jih po potrebi tudi zalivamo, zlasti če imamo nasade pri hišah, okrog vrtnih ut i. sl., ker tam dobivajo premalo vlage.

Vrtnice plezalke razmnožimo s potaknjenci, in sicer najbolje v mesecu avgustu. Za to odrežemo enoletne cepiče, ki imajo šest do osem oces. Spodnje liste odrežemo, tako, da ostane majhen recelj, ki nekoliko varuje oko. Nato posadimo cepiče v toplo, odnosno kompostno gredo poševno v peščeno zemljo, da gledajo iz zemlje le vrhnja dva do trije listi. Zasenčimo jih s pobeljenimi okni tako, da so okna na zgornji strani vedno popolnoma odprta. Skrbeti moramo za zadostno vlago. Do konca meseca septembra se potaknjenci ukoreninijo, nato pa jih presadimo najboljše na določeno mesto v dobro vrtno zemljo in jih zavarujemo, da jih kdo ne polomi.

Tako si vzgojimo nove grmiče in ohranimo vrsto, oziroma barvo vrtnic plezalk.

Apnene noge pri kokoših izzivajo nemir in znatno poslabšanje nesnosti. Ruski živinozdravnik Sirnev je našel enostaven način za obvarovanje pred to boleznijo in obenem za zdravljenje že bolnih kokoši. Napravi posodo v širini vhoda v kurnico, dolgo 30 cm, globoko pa 7 do 8 cm. Nad njo napravi mrežo iz žice, da bo videti kakor predor. Posodo napolni z dvojnopolodstotno raztopino kreolina in jo postavi pred kurnico tako, da bo morala vsaka kokoš zlesti pod rešetko in stopiti v kreolin. To ponovi vsak teden.

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je 72**

ZANIMIVOSTI

× V ruskih carskih grobnicah. Sovjetska komisija za raziskovanje carskih grobnic v podzemlju cerkve sv. Izaka izšla v državni založbi obširno poročilo o svojem delu. Komisija je pregledala najprej grobnico carja Aleksandra III. Balzamirano carjevo truplo je ležalo v srebrni krsti in je bilo dobro ohranjeno. Na prsni je imel pokojnik visoka odlikovanja. Carjeve zemske ostanke so dvignili in prenesli v hrastovo krsto. Zlato, prstane in srebrno krsto so proglasili za državno imetje. Prav tako so storili z grobnicama Aleksandra II. in Nikolaja I. Največje zanimanje je vzbudila grobnica Aleksandra I., ki se o njem pripoveduje, da je skrivaj zapustil prestol in odšel kot puščavnik Fedor Kuzmič v Sibirijo, kjer je živel in umrl daleč od burnega življenja carskega dvora. Njegova krsta je bila prazna. V krsti Pavla I. so našli pod voščeno masko vso razbito carjevo glavo, kajti tega carja so bili umorili najeti privrženci ministra Pahlena. Naposled so odprli grobnico carja Petra Velikega. Sarkofaga niso mogli odpreti prej, preden ni neki inženjer priporočil, naj napravijo odprtino v krsti. Ko so delavci dvignili krsto in jo prislonili k steni, da bi jo komisija dobro videla, so zagledali orjaško postavo Petra I., čigar truplo je bilo zelo ohranjeno. Ko so se pa zemskih ostankov velikega carja doteknili, so se sesuli v prah. Vse dragocenosti iz carskih grobnic dobi sovjetska državna blagajna. S trupla carice Katarine I. so pobrali vse dragocenosti, vredne mnogo milijonov. Trupla carjev so odkopali, ker je to zahtevalo Združenje za pomoč gladujočim.

× Alkoholizem in avtomobilske nesreče. Da imajo mnoge avtomobilske nesreče na vesti pijanci, je splošno znano. Nesrečo zakrivi včasih pijan pešec, še večkrat pa pijan šofer. Na Švedskem so vzeli lani šoferski list 365 šoferjem, ker so jih zalotili med vožnjo pijane. V Berlinu je izgubilo pravico šofirati lani samo meseca septembra 50 šoferjev. Na Finskem so šle izmed 2870 hušjih avtomobilskih nesreč 303 na račun alkohola. Četrtnina vseh smrtnih avtomobilskih nesreč se pripisuje alkoholu.

× Izgubljeni raj. Otok Jamaika, ki je slovel po pravljicnih naravnih lepotah, zdravju in toplim podnebjem in bil poln ptic pevk, a sicer brez mrčesa in raznih škodljivcev, je bil znan kot pravi zemeljski raj. Zdaj pa je tega raja konec, zakaj pred leti so zavlekle evropske ladje na otok podgane, ki so se tako razmnožile, da so postale prava šiba božja otročarov, ki dotlej niso poznali niti miške, kaj šele tega gnusnega sesavca. Nekaj modrijan je vladi nasvetoval, naj kupi dihurje, ki bodo podgane pokončali. Vlada je poslušala nasvet in kupila tri pare dihurjev, ki so kmalu uničili vse podgane. Ko so bile podgane pokončane, so se spravili dihurji na gosi, kure in race, a naposled še na ptice pevke, ki so jih doslovno iztrebili. Dihurji so se tako razmnožili, da jih je sedaj na otoku nad 10.000. Čim pa ni bilo na otoku več ptic pevk, se je mrčes tako razmnožil, da je začel napadati prebivalstvo in da na prostem ni mogoče vzdržati. Tako se je izpremenil nekdanji zemeljski raj v pravi pekel. Dihurje so začeli zdaj pobijati in vlada plača za vsakega visoko nagrado.

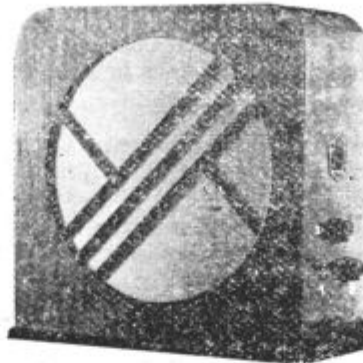
ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Pri zdravniku.

Zdravnik: «Takoj morate nehati piti pivo in sploh alkoholne pijače»

Bolnik: «Gospod doktor, saj jih še nikoli nisem pil.»

Zdravnik: «Torej, da vam ne pride na misel jih kedaj začeti.»

Radio za vsakega

PHILIPS 2ceveni baterijski sprejemnik „Sava“ z zvočnikom, akumulatorjem in mrežno anodo. Plačljivo v 12mesečnih obrokih po 90 Din.

PHILIPS 2+1ceveni mrežni sprejemnik „Jadran“ z vdelanim zvočnikom. Plačljivo v 12mesečnih obrokih po 176 Din.

„JADRAN“ Dobi se samo pri: PHILIPS RADIO ZASTOPSTVU

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Tyrševa (Dunajska) cesta št. 1B (poleg nebotičnika). Zahtevajte brezp'ačni cenik!

Tudi spoznanje.

Ženin: «Oboževana gospodična, ljubim vas, hočem vam posvetiti svoje srce, svojo roko, svoj dom in avto.»

Nevesta: «Hvala za vse drugo, zadostujeta mi dom in avto.»

Ribe hitro rasto.

Jurček: «Stričko, ribe nemara strašno hitro rasto.»

Stric: «Zakaj?»

Jurček: «Ker je riba, ki si jo v nedeljo ujel, tem daljša, čim večkrat pripoveduješ o nji.»

Trgovina v naših časih.

A: «Kako kaj uspeva kupčija?»

B: «Dela imam čez glavo.»

A: «Da postrežeš odjemalcem?»

B: «Ne, da potolažim upnike...»

Slab želodec.

Janezek: «Mati, ali še ni čas za kosilo?»

Mati: «Ne, šele čez pol ure, Janezek.»

Janezek: «Tako? Moj želodec torej prehiteva za pol ure.»

Dober poznavalec.

Učitelj: «Če posodim, Tinček, tvojemu očetu n. pr. 100 Din in mi on obljubi, da mi vrne vsak mesec po 20 Din, koliko mi bo dolžan še po treh mesecih?»

Tinček: «100 Din!»

Učitelj: «Fantek, ti pa nimaš pojma o računanju.»

Tinček: «Gospod učitelj, vi pa ne pojma o mojem očetu.»

V znamenju stiske.

A: «Si bil že kdaj v konkurzu?»

B: «Ne.»

A: «Od česa pa potem živiš?»

Ne da se odpraviti.

Oče: «Od danes ne dobiš od mene niti beliča več. Odslej si zame mrtev.»

Sin: «Dobro, oče, ali ne bi mi dal nekaj za pogreb?»

Pijaneu se nič ne zgodi.

Policijski komisar: «Kako ste pa spoznali, da je bil ta mož pijan?»

Gašper: «Nič lažjega, gospod komisar. Padel je iz tretjega nadstropja, pa se mu ni nič zgodilo...»

KDOR ŠE NE VE,

naj sedaj izve, da mi je dala Hranilna posojilnica «MOJ DOM» v Ljubljani, Tyrševa cesta št. 31/1, posojilo, s katerim sem poplačala svoje dolgove in rešila svojo domačijo.

Hranilna posojilnica «MOJ DOM» nima agentov, ki bi z lažnivimi obljubami lovili člane. Zato naj se vsako sam obrne naravnost na zadrugo, ki mu vsak čas natančno vse pojasni.

Glogovšek Marija, posestnica, Brežina št. 8, pošta Brežice.

MALI OGLASI

Izjava.

Podpisana Pridigar Jožica obžalujem in preklicujem vse, karkoli sem govorila o g. Velecu Josipu, ter se mu zahvaljujem, ker je odstopil od sodnega postopanja.

V Jašencih, dne 3. julija 1933.

Pridigar Jožica.

Mizarskega vajenca

sprejemem proti celotni oskrbi v hiši. Alojzij Moljk, mizarstvo v Gorenjem Logatcu.

188

1000 Din plačam,

ako Vam «Radio-Balzam» ne odstrani kurjih oces, bradavic, trde kože, bul itd. — Po porabi dveh lončkov «R.-B.» sem popolnoma ozdravel; zato se Vam najlepše zahvaljujem, a balzam vsakomur toplo priporočam. Červen Peter, Rožna dolina, cesta VIII., št. 22. — Zahtevajte v svojem interesu povsod samo «Radio-Balzam»! Dobiva se: lonček za 10 Din (proti vnaprejšnjemu plačilu), za 18 Din (po povzetju), dva lončka za 28 Din, trije lončki za 38 Din Razpošilja ga: R. COTIČ, Ljubljana VII., Kamniška ulica št. 10a (Janševa ulica št. 27).

187

Preklic.

Podpisana Cajnko Ignac in Antolič preklicujeva neresnične vesti zoper gospoda Fiderška Antona v Vičancih in gospoda Benigerja Avgusta, finančnega podpreglednika v Ormožu, ter se jima zahvaljujemo, da sta odstopila od tožbe.

V Seniku, dne 8. julija 1933.

185

Cajnko Ignac in Antolič.

Diake na obrazu i. dr.,

cenjene dame, Vas ženirajo, Vam kvarijo lepoto, eleganco in sramežljivost. «VENERA»-eliksir Vas reši v nekoliko sekundah — brez bolečin in vsake nevarnosti — vseh nepotrebnih diak. Naročite še danes lepo dišeči «VENERA». Ne bo Vam žal. — Steklenica 10 dinarjev (proti vnaprejšnjemu plačilu), 18 Din (po povzetju). Dve steklenici 28 Din, tri steklenice 38 Din. Razpošilja ga R. COTIČ, Ljubljana VII. (Siška), Kamniška ulica št. 10a.

187

Najcenejše in najlepše nagrobne spomenike prodaja po ugodni ceni samo Koban Uršula v Račah pri Mariboru.

177

Listnica uredništva

Kapela pri Pokopskem (Hrvatska). Kaka je tista vaša zadeva s puško, ne moremo od daleč ugotoviti, verjetno pa je, da je oblastvo postopalo po predpisih. Kar se tiče agrarne zemlje, le-ta ni naprodaj vsakomur, temveč samo stanovalcem tiste občine, kjer je ta zemlja, ali pa prebivalcem sosednih občin.

Kobilje. Sliki sta žal preslabi za priobčitev. Moščanci. Vaša slika se je, kakor smo dognali, pri kliširanju pokvarila, zato pošljite drugo! Štefan K., Moers. Glasovi o ogromni dediščini so že davno ponehali. Kakor čujemo, je bilo mnogo več pisanja, kakor je ustrezalo dejanskemu stanju. Kolikor smo doslej doznali, bi prišli nemara v poštev neki sorodniki iz krškega okraja. Ljudi vašega imena je na tisoče v Sloveniji, ne da bi bili med seboj v sorodu.